

SELETUSKIRI

maaeluministri määruse “Põllumajandusministri 13. märtsi 2015. a määruse nr 25 “Maapiirkonnas majandustegevuse mitmekesistamise investeeringutoetuse andmise ja kasutamise tingimused ning kord” muutmise” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 67 lõike 2 alusel ning “Eesti maaelu arengukava 2014–2020” (edaspidi *MAK*) meetme 6 “Põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse areng” tegevuse liigi 6.4 “Investeeringud majandustegevuse mitmekesistamiseks maapiirkonnas mittepõllumajandusliku tegevuse suunas” (edaspidi *meede 6.4*) paremaks rakendamiseks.

Põllumajandusministri 13. märtsi 2015. a määruse nr 25 “Maapiirkonnas majandustegevuse mitmekesistamise investeeringutoetuse andmise ja kasutamise tingimused ning kord” (edaspidi *määrus nr 25*) muutmise määrusega (edaspidi *määrus*) tehtavad muudatused on tingitud järgmistest asjaoludest:

- alates 1. juulist 2015 on ehitusseadus ja teeseadus asendatud ehitusseadustikuga;
- investeeringuobjekti säilitamise ja sihtotstarbelise kasutamise perioodi lühendatakse viielt aastalt kolmele;
- täpsustatakse statsionaarse seadme ja masina mõistet;
- täpsustatakse mitmekesistamisega hõlmatud valdkondi (st tuuakse teatud osas selgemalt välja toetatavad ja mittetoetatavad tegevusvaldkonnad) seoses tegevuse elluviimiseks antava vähese tähtsuse abi regulatsiooniga (komisjoni määrus nr 1407/2013) ja meetme 6.4 juhendmaterjalis tooduga. See tähendab, et abi ei tohi anda põllumajandustoodete, sealhulgas eluspuude esmaseks tootmiseks, Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisaga hõlmatud toodete tootmiseks ja töötlemiseks, kui tootmise tulemuseks on Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisaga hõlmatud toode, ning Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisaga hõlmatud omatoodetud toodete turustamiseks ja nimetatud toodete turustamiseks edasimüüjatele ja töötlejatele;
- liisingu kui abikõlbliku investeeringu rahastamise viisi kasutuspõhimõtte muutmine tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu regulatsioonidest. Muudatuste kohaselt ei maksta liisingu puhul toetusraha otse liisinguandjale, vaid toetuse saajale, kes kavandatava investeeringu tegelikult ellu viib. Muudatuse kohaselt makstakse edaspidi liisingu puhul ettevõtjale toetust siis, kui investeeringuga seotud kulutused on tegelikult tehtud ja toetuse saaja on nende eest tasunud;
- tulenevalt MAKi muudatusest tõstetakse põllumajandustootjate puhul toetuse määra, mille tulemusena on põllumajandustootjatel võimalik toetust taotleda senise 40% asemel 50% ulatuses toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest;
- minnakse üle elektroonsele taotlemisele ja menetlemisele: toetuse taotluste vastuvõtmine toimub edaspidi vaid PRIA e-teenuse keskkonna kaudu. Lisaks kasutatakse nimetatud keskkonda ka taotluste menetlemisel.

Ülejäänud muudatused on oma olemuselt täpsustavad ja selgitavad. Täpsustavate muudatuste tegemisel on arvesse võetud maapiirkonnas majandustegevuse mitmekesistamise investeeringutoetuse esimese taotlusvooru raames ilmnunud ebatäpsusi.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Maaeluministeeriumi maaelu arengu osakonna maaettevõtluse büroo peaspetsialist Kai Kalmann (625 6136, kai.kalmann@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule on teinud Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Marion Saarna (625 6539, marion.saarna@agri.ee). Eelnõu keeleteojataja on Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Leeni Kohal (625 6165, leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu §-ga 1 muudetakse põllumajandusministri 13. märtsi 2015. a määrust nr 25 “Maapiirkonnas majandustegevuse mitmekesistamise investeeringutoetuse andmise ja kasutamise tingimused ning kord”.

Eelnõu punktides 1–10 sätestatud muudatustega täpsustatakse nõudeid toetuse taotlejale (määruse nr 25 § 2).

Eelnõu punktis 1 sätestatud muudatusega täpsustatakse ettevõtja mõistet. Muudatus on oma olemuselt normitehniline, kuna ka varem oli määruse seletuskirjas öeldud, et määruse mõistes on ettevõtjaks füüsilisest isikust ettevõtja (edaspidi *FIE*) ja äriühing (täisühing, usaldusühing, osaühing, aktsiaselts ja tulundusühistu) äriseadustiku kohaselt. Muudatuse kohaselt määratletakse ettevõtja mõiste selliselt ka määruses, et kõrvaldada võimalikud ebaselgused taotleja määratlemisel. Toetuse taotleja määratlemisel on vajalik viidata äriseadustikule, kuna ettevõtja mõiste on sätestatud ka majandustegevuse üldosa seaduses, kus nimetatud mõiste tähendus on laiem ning hõlmab endas lisaks FIEdele ja äriühingutele sihtasutusi, mittetulundusühinguid ja avalik-õiguslikke juriidilisi isikuid. Määruse nr 25 tähenduses on mõeldud aga seda, et toetust saab taotleda üksnes äriseadustiku tähenduses ettevõtja ehk äriühing (täisühing, usaldusühing, osaühing, aktsiaselts ja tulundusühistu) või füüsilisest isikust ettevõtja.

Eelnõu punktid 2, 3, 5–7 ja 10 on seotud toetuse taotleja nõuetekohasuse määramisel kasutatavate majandusaastate täpsustamisega. Elektroonsele taotlemisele ülemineku käigus on selgunud asjaolu, et määruses nr 25 kehtiv väljend „taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta“ ei võimalda hinnata taotleja majanduslikku jätkusuutlikkust ja nõuetele vastavust kõige uuemate majandusaasta andmete alusel olukorras, kus majandusaasta ei ühti kalendriaastaga (majandusaasta lõppeb kalendriaasta keskel). Olemasoleva sõnastuse ebatäpsust kirjeldab järgnev näide. Oletame, et taotleja majandusaasta ei ühti kalendriaastaga, vaid algab näiteks 1. juunil ja lõppeb järgmise aasta 31. mail. Taotlusvoor toimub näiteks detsembris. Ettevõtja on esitanud viimati lõppenud majandusaasta aruande äriregistrile. Kuna näites esitatud taotleja puhul viimane kõige uuemate andmetega majandusaasta lõppeb taotluse esitamise aastal, siis kehtiva sõnastuse kohaselt tuleks võtta majandusnäitajate vaatlemisel aluseks aasta varasem majandusaasta aruanne. Taotleja tegeliku majandusliku jätkusuutlikkuse ja nõuetele vastavuse hindamisel on aga oluline, et aluseks võetaks võimalikult värsked ja kõige uuemad majandusaasta andmed, kuna need iseloomustavad taotleja hetkelist majanduslikku olukorda kõige täpsemini. Tulenevalt eespool kirjeldatud asjaoludest jäetakse kogu määruses väljendist „taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta“ välja sõna „aastale“, mille

tulemusena sõnastatakse väljend järgmiselt: „taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta“. Kahe majandusaasta vaatlemise korral on uus sõnastus järgmine: „taotluse esitamisele vahetult eelnenud kaks majandusaastat“. Muudatuse kohaselt hakkavad majandusaasta kohta kehtima järgmised põhimõtted:

- taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta on majandusaasta, mis lõppes vahetult enne taotluse esitamist;
- äriühingust taotleja taotluse esitamisele vahetult eelnenud kahe majandusaasta aruanded peavad olema taotluse esitamise ajaks äriregistrist kättesaadavad;
- kui äriühingust taotleja on tegutsenud enne taotluse esitamist vähemalt kolm majandusaastat, taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta lõppes taotluse esitamise aastal (taotleja majandusaasta ei ühti kalendriaastaga) ja selle kohta ei ole majandusaasta aruannet äriregistrile esitatud ning nimetatud aruande äriregistrile esitamise tähtaeg ei ole taotluse esitamise ajaks saabunud, peavad taotluse esitamisele vahetult eelnenud kahe majandusaasta aruanded, mille äriregistrile esitamise tähtaeg on möödunud, olema taotluse esitamise hetkeks äriregistrist kättesaadavad. Äriregistrile esitamise tähtaja all peetakse silmas äriseadustiku §-s 97¹ sätestatud, et kinnitatud majandusaasta aruanne tuleb äriregistrile esitada kuue kuu jooksul arvates majandusaasta lõppemisest. Nimetatud erandi puhul on oluline, et taotleja oleks tegutsenud vähemalt kolm majandusaastat, kuna vastasel juhul ei oleks taotlejal piisav arv majandusaastaid, mida majandusliku jätkusuutlikkuse hindamisel aluseks võtta. Vähem kui kolm majandusaastat tegutsenud taotleja puhul ei saa nimetatud erandit kohaldada, kuna tal ongi tulenevalt oma lühikesest tegutsemise ajast ainult kaks majandusaastat, mis on vahetult enne taotluse esitamist lõppenud;
- kui äriühingust taotleja on tegutsenud enne taotluse esitamist vähem kui kolm majandusaastat, peavad tema taotluse esitamisele vahetult eelnenud kahe majandusaasta aruanded olema taotluse esitamise ajaks äriregistrist kättesaadavad. See nõue kehtib taotleja puhul ka siis, kui taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta aruande äriregistrile esitamise tähtaeg ei ole taotluse esitamise ajaks veel möödunud. Antud juhul peab ettevõtja, kes soovib toetust taotleda, esitama oma taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta aruande äriregistrile (ÄR) ettenähtud ajast varem, kuna vastasel korral ei ole PRIA-l võimalik kontrollida taotleja nõuetele vastavust taotluse esitamisele vahetult eelnenud kahe majandusaasta alusel;
- kui äriühingust taotleja majandusaastaks on kalendriaasta (raamatupidamise seaduse § 13) ja toetuse taotlemine toimub esimesel poolaastal (jaanuar–juuni), siis peab kõigi äriühingust toetuse taotlejate puhul taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta aruanne olema taotluse esitamise ajaks äriregistrist kättesaadav, olenemata sellest, et nimetatud aruande äriregistrile esitamise tähtaeg ei ole taotluse esitamise ajaks möödunud. Sellisel juhul peab ettevõtja, kes soovib toetust taotleda, esitama oma taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta aruande äriregistrile (ÄR) ettenähtud ajast varem, kuna vastasel korral tuleks esimesel poolaastal toimuva taotlusvooru puhul hinnata nende ettevõtjate, kelle majandusaasta ühtib kalendriaastaga, majanduslikku jätkusuutlikkust vanade andmete alusel. Taotlusvoorude toimumisaja kavandamisel jälgitakse, et ettevõtjatele jääks mõistlik aeg oma majandusaasta aruande koostamiseks ja esitamiseks.

Nimetatud muudatusega on seotud ka eelnõu punktid 40, 60 ja 72, millega täpsustatakse määruse nr 25 nende sätete sõnastust, mis on seotud taotluse esitamisele vahetult eelnenud

majandusaasta määratlemisega. Muudatus tagab nendele ettevõtjatele, kelle majandusaasta ei ühti kalendriaastaga, toetuse taotlemiseks paindlikumad tingimused.

Järgnevad tabelid 1 ja 2 kirjeldavad erinevate näidete põhjal määruse nr 25 § 2 lõike 2 punktis 8 sätestatud nõudele vastamist pärast muudatuse tegemist ja lähtudes eespool kirjeldatud põhimõtetest.

Tabel 1. Määruse nr 25 § 2 lõike 2 punktis 8 sätestatud nõudele vastavus pärast muudatust, kui toetust taotletakse I poolaastal

Taotlemine toimub I poolaastal: 20.05.2016						
Jrk nr	Majandusaasta algus ja lõpp	Äri-seadustiku tähenduses ÄR-ile aruande esitamise tähtaeg möödas	Aruanne ÄR-ile esitatud	Taotluse esitamisele vahetult eelnenud I aasta	Taotluse esitamisele vahetult eelnenud II aasta	Vastab määruse § 2 lõike 2 punkti 8 nõudele
1.	Taotleja taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta ühtib kalendriaastaga ja selle majandusaasta aruande ÄR-ile esitamise tähtaeg ei ole möödas					
1.1	1.01.2015 – 31.12.2015	Ei	Jah	Jah	X	Jah
	1.04.2014 – 31.12.2014	Jah	Jah	X	Jah	Jah
1.2	1.01.2015 – 31.12.2015	Ei	Ei	Jah	X	Ei
	1.04.2014 – 31.12.2014	Jah	Jah	X	Jah	Jah
1.3	1.01.2015 – 31.12.2015	Ei	Jah	Jah	X	Jah
	1.04.2014 – 31.12.2014	Jah	Ei	X	Jah	Ei
2.	Taotleja on tegutsenud enne taotluse esitamist vähemalt kolm majandusaastat ning tema taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta lõppeb taotluse esitamise aastal ja selle majandusaasta aruande ÄR-ile esitamise tähtaeg ei ole möödas					
2.1	1.03.2015 – 29.02.2016	Ei	Ei	X	X	Jah
	1.03.2014 – 28.02.2015	Jah	Jah	Jah	X	Jah
	1.03.2013 – 28.02.2014	Jah	Jah	X	Jah	Jah
2.2	1.03.2015 – 29.02.2016	Ei	Jah	Jah	X	Jah
	1.03.2014 – 28.02.2015	Jah	Jah	X	Jah	Jah
2.3	1.03.2015 – 29.02.2016	Ei	Ei	X	X	Jah
	1.03.2014 – 28.02.2015	Jah	Ei	Jah	X	Ei
	1.03.2013 – 28.02.2014	Jah	Jah	X	Jah	Jah
3.	Taotleja on tegutsenud enne taotluse esitamist vähem kui kolm majandusaastat ning tema taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta lõppeb taotluse esitamise aastal ja selle majandusaasta aruande ÄR-ile esitamise tähtaeg ei ole möödas					
3.1	1.03.2015 – 29.02.2016	Ei	Ei	Jah	X	Ei
	1.03.2014 – 28.02.2015	Jah	Jah	X	Jah	Jah
	Taotluse esitamisele vahetult eelnenud kolmandat majandusaastat ei ole, kuna taotleja ei ole piisavalt kaua tegutsenud					

3.2	1.03.2015 – 29.02.2016	Ei	Jah	Jah	X	Jah
	1.03.2014 – 28.02.2015	Jah	Jah	X	Jah	Jah
3.3	1.03.2015 – 29.02.2016	Ei	Jah	Jah	X	Jah
	1.03.2014 – 28.02.2015	Jah	Ei	X	Jah	Ei

Tabel 2. Määruse nr 25 § 2 lõike 2 punktis 8 sätestatud nõudele vastavus pärast muudatust, kui toetust taotletakse II poolaastal

Taotlemine toimub II poolaastal: 20.09.2016						
Jrk nr	Majandusaasta algus ja lõpp	Äri-seadustiku tähenduses ÄR-ile aruande esitamise tähtaeg möödas	Aruanne ÄR-ile esitatud	Taotluse esitamisele vahetult eelnenud I aasta	Taotluse esitamisele vahetult eelnenud II aasta	Vastab määruse § 2 lõike 2 punkti 8 nõudele
1.	Taotleja taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta ühtib kalendriaastaga ja selle majandusaasta aruande ÄR-ile esitamise tähtaeg on möödas					
1.1	1.01.2015 – 31.12.2015	Jah	Jah	Jah	X	Jah
	1.04.2014 – 31.12.2014	Jah	Jah	X	Jah	Jah
1.2	1.01.2015 – 31.12.2015	Jah	Ei	Jah	X	Ei
	1.04.2014 – 31.12.2014	Jah	Jah	X	Jah	Jah
1.3	1.01.2015 – 31.12.2015	Jah	Jah	Jah	X	Jah
	1.04.2014 – 31.12.2014	Jah	Ei	X	Jah	Ei
2.	Taotleja taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta lõppeb taotluse esitamise aastal ja selle majandusaasta aruande ÄR-ile esitamise tähtaeg on möödas					
2.1	1.03.2015 – 29.02.2016	Jah	Jah	Jah	X	Jah
	1.03.2014 – 28.02.2015	Jah	Jah	X	Jah	Jah
2.2	1.03.2015 – 29.02.2016	Jah	Ei	Jah	X	Ei
	1.03.2014 – 28.02.2015	Jah	Jah	X	Jah	Jah
2.2	1.03.2015 – 29.02.2016	Jah	Jah	Jah	X	Jah
	1.03.2014 – 28.02.2015	Jah	Ei	X	Jah	Ei
3.	Taotleja on tegutsenud enne taotluse esitamist vähemalt kolm majandusaastat ning tema taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta lõppeb taotluse esitamise aastal ja selle majandusaasta aruande ÄR-ile esitamise tähtaeg ei ole möödas					
3.1	1.06.2015 – 31.05.2016	Ei	Ei	X	X	Jah
	1.06.2014 – 31.05.2015	Jah	Jah	Jah	X	Jah
	1.06.2013 – 31.05.2014	Jah	Jah	X	Jah	Jah
3.2	1.06.2015 – 31.05.2016	Ei	Ei	X	X	Jah
	1.06.2014 – 31.05.2015	Jah	Ei	Jah	X	Ei
	1.06.2013 – 31.05.2014	Jah	Jah	X	Jah	Jah

3.3	1.06.2015 – 31.05.2016	Ei	Jah	Jah	X	Jah
	1.06.2014 – 31.05.2015	Jah	Jah	X	Jah	Jah
3.4	1.06.2015 – 31.05.2016	Ei	Jah	Jah	X	Jah
	1.06.2014 – 31.05.2015	Jah	Ei	X	Jah	Ei
4.	Taotleja on tegutsenud enne taotluse esitamist vähem kui kolm majandusaastat ning tema taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta lõpeb taotluse esitamise aastal ja selle majandusaasta aruande ÄR-ile esitamise tähtaeg ei ole möödas					
4.1	1.06.2015 – 31.05.2016	Ei	Ei	Jah	X	Ei
	1.06.2014 – 31.05.2015	Jah	Jah	X	Jah	Jah
	Taotluse esitamisele vahetult eelnenud kolmandat majandusaastat ei ole, kuna taotleja ei ole piisavalt kaua tegutsenud					
4.2	1.06.2015 – 31.05.2016	Ei	Jah	Jah	X	Jah
	1.06.2014 – 31.05.2015	Jah	Ei	X	Jah	Ei
4.3	1.06.2015 – 31.05.2016	Ei	Jah	Jah	X	Jah
	1.06.2014 – 31.05.2015	Jah	Jah	X	Jah	Jah

Eelnõu punktides 2, 6 ja 7 sätestatud muudatustega täpsustatakse osakaalude arvutamisel saadud tulemuste kajastamise tingimusi. Põllumajandusliku müügitulu osakaalu arvutamisel kogu müügitulust ning võlakordaja ja maksevõimenäitaja leidmisel kajastatakse asjakohaste näitajate tulemused kaks kohta pärast koma. Arvutatud tulemusi ei ümardata, näiteks, kui võlakordaja arvutamisel saadakse tulemuseks 0,70963, siis kajastatakse see muudatuse kohaselt järgmiselt: 0,70. Muudatus on tingitud asjaolust, et asjakohaste näitajate tulemuste kajastamisel on meetme 6.4 esimese taotlusvooru raames esitatud taotluste menetlemisel tekkinud ebaselgusi ja arusaamatusi. Sätestades näitajate arvutamisel selged põhimõtted, tagatakse ühene arusaam kõigile osapooltele. Mõned näited näitajate tulemuste kajastamisest on esitatud tabelis 3.

Tabel 3. Näitajate tulemuste kajastamine

Näitaja nimetus	Arvutatud tulemus	Tulemuse kajastamine muudatuse kohaselt
Põllumajandusliku müügitulu osakaal kogu müügitulust	49,99691	49,99
	50,0091	50,00
Võlakordaja	0,69991	0,69
	0,7068	0,70
Maksevõimenäitaja	0,9971	0,99
	1,0085	1,00

Eelnõu punktis 4 sätestatud muudatusega määratletakse määruse nr 25 § 2 lõike 1 punktis 1 nimetatud põllumajandustooted. Muudatusega sätestatakse üheselt, et määruse nr 25 mõistes loetakse põllumajandustoodeteks Euroopa Liidu toimimise lepingu lisas I nimetatud tooteid, välja arvatud kalandus- ja vesiviljelustooted. Põllumajandustoodete määratlus tuleneb komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8), artiklist 2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega

tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548) artikli 19 punkti 2 kohaselt antakse meetme 6.4 raames toetust lisaks mittepõllumajandusliku ettevõtlusega tegelevatele mikroettevõtjatele ka põllumajandustootjatele. Põllumajandustootjate sihtgrupi kohta peab olema tagatud, et toetust saavad ainult põllumajandusliku tootmisega tegelevad ettevõtjad, kelle müügitulust suurema osa moodustab omatoodetud põllumajandustoodete või nende töötlemisel saadud toodete müük. Kalandus- ja vesiviljelustooded ei ole põllumajanduslikud tooted, mistõttu nende toodete müügist saadavat müügitulu ei loeta taotleja omatoodetud põllumajandustoodete ning nende töötlemisel saadud toodete müügist saadud müügituluks. Peamiselt kalandus- ja vesiviljelustooteid tootvatel ettevõtjatel on võimalik toetust saada Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) vahenditest. Määruse nr 25 § 2 lõike 1 punktis 1 nimetatud omatoodetud põllumajandustoodete töötlemisel saadud tooted ei pea olema ainult Euroopa Liidu toimimise lepingu lisas I nimetatud tooted.

Eelnõu punktiga 8 täpsustatakse määruse nr 25 § 2 lõike 2 punktis 6 sätestatud nõuet, jättes sättest välja sõna „tähtajal“. Sätte sõnastus ühtlustatakse määruse nr 25 § 2 lõike 2 punktis 2 kehtestatud maksuvõlgnevuse tasumise korra sõnastusega, mille puhul on loobutud tingimusest, et võlgnevus peab olema tasutud tähtaegselt. Toetuse saamise seisukohalt ei oma tähtsust see, kas võlgnevus või riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisabi vahenditest saadud ja tagasimaksmisele kuulunud summa tasuti hilinemisega või mitte, oluline on, et võlgnevus või tagasimaksmisele kuulunud summa on tagasi makstud.

Eelnõu punktiga 9 täiendatakse määruse nr 25 § 2 lõike 2 punkti 7. Nimetatud punkt sätestas seni, et toetust ei saa taotleda taotleja, kelle suhtes on algatatud likvideerimismenetlus või kohtuotsusega välja kuulutatud pankrott. Muudatusega täpsustatakse, et toetust ei saa taotleda ka taotleja, kellele on määratud pankrotiseaduse kohaselt ajutine pankrotihaldur. Pankrotiseaduse § 1 lõike 3 alusel on juriidilisest isikust võlgnik maksejõuetu siis, kui võlgniku vara ei kata tema kohustusi ja selline seisund ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine. PRIA kontrollib taotleja või toetuse saaja suhtes ajutise pankrotihalduri või väljakuulutatud pankrotiotsuse olemasolu Eesti Vabariigi ametlikust võrguväljaandest Ametlikud Teadaanded.

Eelnõu punktides 11–14 sätestatud muudatustega täpsustatakse ja täiendatakse toetatava tegevuse liigist tulenevaid nõudeid taotlejale (määruse nr 25 § 3).

Eelnõu punktiga 11 täiendatakse määruse nr 25 § 3 lõiget 1, sätestades, et ehitamise korral peab taotlejal olema ehitusluba või ehitusteatis, kui see on ehitusseadustiku kohaselt nõutav. Kehtivas määruses nr 25 on nimetatud ainult ehitusluba, kuna see säte oli kehtestatud praeguseks juba kehtetuks tunnistatud ehitusseaduse alusel. Muudatus ongi tingitud ehitusseaduse kehtetuks muutumisest ja uue ehitusseadustiku jõustumisest. Ehitusloa või ehitusteate olemasolu kontrollib PRIA registritest. Ehitusseadustiku § 4 lõikes 1 on sätestatud, et ka rajatise paigaldamine on ehitamine ehitusseadustiku mõistes. Ehitusseadustiku mõistes teavitamis- või loakohustuslikud tegevused on loetletud ehitusseadustiku lisas 1.

Eelnõu punktis 12 sätestatud muudatus on seotud eelnõu punktis 57 sätestatud muudatusega, millega lühendatakse meetme 6.4 sihtgrupile Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 71 alusel investeringuobjekti säilitamise ja sihtotstarbelise kasutamise perioodi viielt aastalt kolmele. Muudatus tagab maapiirkonda investeerivatele ja seal

tegutsevatele mikroettevõtjatele võrdsed tingimused teiste selliste toetusmeetmete sihtgruppidega, kelle puhul on samuti ette nähtud, et tegevuse kestus tuleb tagada ja investeringuobjekti tuleb sihipäraselt kasutada vähemalt kolm aastat viimase toetusosa väljamakse tegemisest arvates.

Eelnõu punktiga 14 täiendatakse määruse nr 25 § 3 uue lõikega. Muudatuse kohaselt peab juhul, kui investeringuobjekti alune maa on kaasomandis, § 4 lõike 1 punktis 1 nimetatud ehitise ehitamise korral olema kinnistusraamatus asjaõigusseaduse § 79 lõike 2 kohaselt märkus, millest nähtub, et taotlejal on õigus ja võimalus teha kavandatav investeering ja seda sihtotstarbeliselt kasutada vähemalt kolm aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest. PRIA kontrollib nimetatud nõude täitmist kinnistusraamatust. Muudatusega asendatakse kehtinud kaasomaniku kirjalik nõusolek investeeringu tegemise kohta kinnistusraamatus oleva märkega, kuna kirjalik nõusolek kehtib vaid nõusoleku andnud isikute vahel. Kinnistusraamatus olev märge kehtib ka siis, kui kinnistu kaasomanik vahetub, seega muudatus tagab selle, et investeeringut on võimalik sihtotstarbeliselt kasutada ka siis, kui kaasomanik vahetub.

Eelnõu punktidega 15–23 täpsustatakse ja täiendatakse toetatavaid tegevusi (määruse nr 25 § 4).

Eelnõu punktis 15 sätestatud muudatus on tingitud ehitusseaduse kehtetuks muutumisest ja uue ehitusseadustiku jõustumisest. Uues ehitusseadustikus on ehitamise mõiste defineerimisel valitud teistsugune lähenemine ja lähtutud on põhimõttest, et ehitamise mõiste peab olema võimalikult kõikehõlmav ja arvestama eesmärgiga hõlmata kõiki seadusega reguleeritud valdkondade ehituslikke tegevusi. Nimetatud kõikehõlmavus ja laiem ehitamise mõiste on tinginud olukorra, kus määruses nr 25 on raske vahet teha ehitise ehitamise ja hoone parendamise raames tehtavatel tegevustel. Sellest tulenevalt sätestataksegi määrusse nr 25 konkreetsed toetatavad tegevused, mitte ei viidata enam ehitusseadustikus olevale ehitise ehitamise üldmõistele. Muudatuse kohaselt on üheks toetatavaks tegevuseks ehitise (hoone või rajatise) püstitamine, rajamine, paigaldamine, laiendamine või ümberehitamine ehitusseadustikus sätestatud tingimustel ja korras (edaspidi *ehitise ehitamine*) või hoone parendamine. Tulenevalt ehitusseadustiku § 3 lõikest 1 on ehitise inimtegevuse tulemusel loodud ja aluspinnasega ühendatud või sellele toetuv asi, mille kasutamise otstarve, eesmärk, kasutamise viis või kestus võimaldab seda eristada teistest asjadest. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt on hoone väliskeskkonnast katuse ja teiste välispiiretega eraldatud siseruumiga ehitise ning rajatise ehitise, mis ei ole hoone. Ehitusseadustiku §-s 4 on määratletud mõned olulisemad ehitamise alaliikide mõisted nagu laiendamine ja ümberehitamine. Sama paragrahvi kohaselt on ehitise laiendamine ehitamine, mille käigus muudetakse olemasolevat ehitist sellele juurde- ehk külge-, peale- või allaehitamiseega. Ehitise ümberehitamine ehk rekonstrueerimine on ehitamine, mille käigus olemasoleva ehitise omadused oluliselt muutuvad. Ümberehitamisena ei käsitata olemasoleva ehitise üksikute osade vahetamist samaväärsete vastu. Ehitise ümberehitamine on eelkõige ehitamine, mille käigus:

- 1) muudetakse hoone piirdekonstruktsioone;
- 2) muudetakse ja asendatakse hoone kande- ja jäigastavaid konstruktsioone;
- 3) paigaldatakse, muudetakse või lammutatakse tehnosüsteemi, mis muudab ehitise omadusi, sealhulgas välisilmet;
- 4) muudetakse oluliselt ehitise tööparameetreid või kasutatavat tehnoloogiat;
- 5) viiakse ehitise kooskõlla kasutusotstarbele vastavate nõuetega;

6) taastatakse osaliselt või täielikult hävinud ehitis.

Ehitusseadustiku § 4 lõikes 1 nimetatud ehitise lammutamine ei ole toetatav tegevus. Sama paragrahvi lõike 4 kohaselt on tegemist ehitise ümberehitamisega, kui lammutamise eesmärk on ehitada lammutatud ehitise asukohale sellega olemuslikult sarnane ehitis. Kui lammutamise eesmärk on ehitada lammutatud ehitise asukohale olemuslikult uus ehitis, on tegemist ühe ehitise lammutamise ja teise ehitise ehitamisega. Ehitis on olemuslikult sarnane, kui selle kasutusotstarve, arhitektuuriline lahendus ja maht ei muutu. Tulenevalt määruse nr 25 § 6 punktist 20 on ehitise lammutamise kulud abikõlblikud üksnes siis, kui need on kajastatud investeringuobjekti hinnapakumuses ja ehitise lammutamine on osa ehitusprojektis ettenähtud ehitustöödest.

Lisaks ehitise ehitamiseks toetuse taotlemisele on toetust võimalik taotleda ka hoone parendamiseks. Selguse huvides määratletakse **eelnõu punktiga 17** määrusesse nr 25 hoone parendamise mõiste. Muudatuse kohaselt on hoone parendamine selline ehitustegevus, mis ei ole ehitusseadustiku mõistes teavitamis- või loakohustuslik ehitamine. Täpsemalt on hoone parendamine hoone üksiku osa vahetamine samaväärse vastu või hoonega seotud remonditöö. Näiteks katusematerjali vahetamist sama materjali vastu, hoone osa või materjali vahetamist samaväärse vastu, samuti akende ja uste vahetamist saab pidada hoone osa asendamiseks samaväärsega, samas loa- või teavitamiskohustus selliste tegevuste korral puudub. Teavitamis- või loakohustuslikud tegevused on loetletud ehitusseadustiku lisa 1. Näiteks mõeldakse hoone parendamise all selliseid remonditöid nagu hoone värvimine, vuukide täitmine, pragude parandamine, viimistlustööd jne, ühesõnaga kõik sellised remonditööd, mille kaudu pikendatakse materiaalse põhivara eluiga ning tõstetakse selle väärtust. Kui aga hoonega seotud remonditööd tehakse hoone ehitamise käigus, siis kuulub see tegevus hoone ehitamise, mitte hoone parendamise alla. Hoone parendamise puhul tuleb silmas pidada seda, et määruse nr 25 § 5 lõike 2 kohaselt on hoone parendamise abikõlblikele kuludele seatud teatud piirangud. Nimetatud sätte kohaselt ei või hoone parendamise abikõlblik maksumus kokku olla väiksem kui 3000 eurot ja suurem kui 13 000 eurot. Toetust võib taotleda ka mitme hoone parendamiseks, kuid seejuures tuleb arvestada ikkagi nimetatud piirmäärasid. Näiteks kui parendatakse mitut hoonet, siis maksimaalne piirmäär kõikide hoonete kohta kokku on 13 000 eurot, st et piirmäär ei kehti iga hoone kohta eraldi.

Eelnõu punktidega 15 ja 31 täpsustatakse toetatava masina ja seadme mõistet. MAKi meetmes 6.4 on sätestatud, et rahastamiskõlblikud kulud on statsionaarsete seadmete ja masinate ostmise ja paigaldamise kulud. Sõna „statsionaarsus“ on kasutatud eeskätt selle mõttega, et meetme raames ei toetataks liikurmasina ja traktori ning muu sõidu- ja veovahendi ostmist ja paigaldamist. Eesmärk on toetada pigem pikaajalisi investeringuid. Määruse kontekstis on aga põhjustanud mõiste „statsionaarsus“ mitmetimõistetavust, kuna mittepõllumajanduslike tegevuste rohkuse tõttu ei ole võimalik ühest määratlust luua. Mitmetimõistetavust tekitasid järgmised küsimused: 1) kas statsionaarne masin või seade peab olema kohakindlalt maa külge või ehitisse kinnitatud või paigaldatud; 2) kas statsionaarne masin või seade on mõeldud ühe kohapeal kasutamiseks või ühes kohas töötamiseks; 3) kas statsionaarset masinat või seadet on keeruline ja raske teisaldada. Mittepõllumajanduslikus tegevusvaldkonnas on valdkondi, kus tehnika on niivõrd arenenud, et masinad või seadmed on kerged ja neid on kerge liigutada, kuid nad on siiski mõeldud kindla töö tegemiseks kohapeal kasutamiseks. Näiteks sai kehtiva määruse nr 25 sõnastuse kohaselt toetust taotleda olemuselt raskema õmblusmasina ostmiseks, mis mingil moel kruvitakse kuhugi kinni, kuid toetust ei antud kerge ja innovaatilise õmblusmasina ostmiseks, mis iseenesest täidab tööprotsessi mõttes raskema õmblusmasinaga

sama eesmärki. Selline lähenemine tegi taotluste menetlemise väga keeruliseks, kuna tegevuse abikõlblikkus sõltus ostetava seadme kinnitavusest. Sellesisulise tähelepaneku, et statsionaarse masina ja seadme ostmine ning paigaldamine toetatava tegevusena võiks olla selguse huvides täpsemalt määratletud, tegi ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium määruse nr 25 välja töötamisel. Tulenevalt eespool kirjeldatud asjaoludest jäetakse määruse kontekstis ära sõna „statsionaarne“. Samas ei toetata mobiilsete masinate ja seadmete ostmist ka edaspidi. Toetust saab edaspidi taotleda sellise masina või seadme ostmiseks ning paigaldamiseks, mis ei ole sõidu- ja veovahend, liikurmasin, auto alusel valmistatud eritöömasin, tasakaaluliikur, traktor, niiduk, õhusõiduk (sh droon või muu mehitamata õhusõiduk), veesõiduk ega haagis. Integreeritavate masinate ja seadmete ostmisel ja paigaldamisel tuleb silmas pidada, et seda ümbritseva mööblieseme või sisustuselemendi ostmine ja paigaldamine ei ole toetatav tegevus, kuna toetust antakse ainult ehitise ehitamiseks või masina või seadme ostmiseks ja paigaldamiseks – ruumide sisustamine ei ole toetatav tegevus. Muudatus on vajalik, et tagada selge arusaam nimetatud toetatava tegevuse kohta.

Eelnõu punktis 16 sätestatud muudatusega täpsustatakse normitehniliselt määruse nr 25 § 4 lõike 1 punkti 3. Toetatavaks tegevuseks on rändkaupluse ostmine koos sisseseadega või ainult rändkaupluse ostmine või ainult rändkaupluse sisseseade ostmine. Kui taotletakse toetust ainult rändkaupluse sisseseade ostmiseks, peab taotleja tagama, et rändkauplus, mille jaoks sisseseadet ostetakse, on taotleja omandis ja jääb tema omandisse vähemalt kolmeks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest (määruse nr 25 § 3 lõige 5). Lisaks peab taotleja esitama PRIA-le ära kirja mootorsõiduki registreerimistunnistusest, mis tõendab, et ainult rändkaupluse sisseseade ostmise korral on rändkauplus taotleja omandis (§ 11). Rändkaupluse mõiste tuleneb kaubandustegevuse seaduse § 15 lõikest 3 ja tähendab ühe või mitme valla või linna territooriumil asuvatest müügikohtadest moodustuval kaubandusliku teenindamise marsruudil liikuvat kauba jaemüügiks kohandatud mootorsõidukit, millel ei pea olema müügisaali. Määruse § 4 lõike 1 kohaselt võib toetust taotleda majandustegevuse mitmekesistamiseks ja arendamiseks vajalike tegevuste kohta, kui investeeringuobjekt asub maapiirkonnas, kuid kui tegemist on rändkauplusega, siis Euroopa Komisjoni juhendmaterjal „*Measure 6 fiche „Farm and business development“ (article 19 of Regulation 1305/2013)*“ (edaspidi *meetme 6.4 juhendmaterjal*) viitab, et lisaks maapiirkonna teenindamisele (mis on ka investeeringu elluviimise asukohaks) võib maapiirkonna ettevõtja rändkauplusega külastada ja teenindada ka linnalisi piirkondi ehk piirkondi, mida maapiirkonna definitsioon ei hõlma.

Eelnõu punktides 18–20 sätestatud muudatustega täpsustatakse ja täiendatakse toetavaid tegevusvaldkondi.

Eelnõu punktiga 18 täpsustatakse määruse nr 25 § 4 lõike 2 punkti 1. Muudatusega sätestatakse, et lisaks sellistele põllumajanduslikele tegevustele nagu taime- ja loomakasvatus, jahindus ja neid teenindavad tegevusalad, ei ole investeeringu tegevusvaldkonnana toetavad ka metsakasvatus ja muud metsamajanduse tegevusalad ning looduslike materjalide, välja arvatud puidu, kogumine. Metsakasvatus ja muud metsamajanduse tegevusalad on määratletud EMTAK 2008 jao A alajaos 021 ja see hõlmab järgmisi tegevusi:

- metsakasvatus: metsa istutamine, ümberistutamine, taastamine ja harvendamine ning metsade ja metsaveoteede hooldus;
- võsa, paberipuu ja küttepuude kasvatus;
- metsapuid kasvatavate puukoolide tegevus;

- siia ei kuulu: jõulupuude kasvatus, EMATK 2008 jagu A alajagu 01291; puukoolide tegevus, v.a metsapuid kasvatavad puukoolid, EMTAK 2008 jagu A alajagu 01301; metsaseente ja looduslike materjalide (v.a puit) kogumine ja korjamine, EMTAK 2008 jagu A alajagu 02301; puitlaastude tootmine, EMTAK 2008 jagu C alajagu 16109.

Looduslike materjalide, välja arvatud puidu, kogumine on määratletud EMTAK 2008 jao A alajaos 023 ja see hõlmab järgmisi tegevusi:

- loodussaaduste kogumine (nt metsaseened, trühvlid, marjad, pähklid, balaata ja teised kummitaolised vaigud, kork, šellak ja vaigud, palsamid, taimne vill, merihein, tammeterud, hobukastanid, sammal ja samblikud);
- siia ei kuulu: kõikide nimetatud toodete kasvatamine (v.a korgipuude kasvatus), EMTAK 2008 jagu A alajagu 01; seente või trühvlite kasvatamine, EMTAK 2008 jagu A alajagu 01131; marjade või pähklite kasvatamine, EMTAK 2008 jagu A alajagu 01251; küttepuid kogumine, EMTAK 2008 jagu A alajagu 02202; puitlaastude tootmine, EMTAK 2008 jagu C alajagu 16109.

Muudatusega täpsustatakse toetusega hõlmatud valdkondi seoses:

1) tegevuse elluviimiseks antava vähese tähtsusega abi regulatsiooniga, milleks on komisjoni määrus (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8), mille kohaselt ei tohi abi anda põllumajandustoodete (sh eluspuude) esmaseks tootmiseks;

2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548) artikli 19 lõike 1 punktiga b, mille kohaselt on toetatavad investeeringud mittepõllumajanduslike tegevuste arendamiseks, mitte aga Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisaga hõlmatud toodete tootmisesse ja töötlemisse, kui tootmise tulemuseks on Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisaga hõlmatud toode. Muudatus tagab selle, et abi osutatakse ainult mittepõllumajanduslike tegevuste arendamiseks ja on kooskõlas abi osutamise regulatsioonidega.

Eelnõu punktis 19 sätestatud muudatusega laiendatakse vastavalt meetme 6.4 juhendmaterjalis viidatud võimalustele toiduainete ja joogitootmise valdkonda, mis oli ka eelmisel programmiperioodil sellise investeeringutoetuse puhul toetatav tegevusvaldkond. Kehtiva määruse nr 25 sõnastuse kohaselt ei saa toetust taotleda, kui investeeringuobjekt on seotud toiduainete või joogi tootmisega. Muudatusega tehakse võimalikuks investeerida toiduainete või joogi tootmisesse üksnes juhul, kui tootmise tulemuseks on Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisas nimetatud tootega hõlmamata toode. Lisaks ei tohi joogitootmise puhul tootmise tulemuseks olla ka alkoholiseaduse tähenduses alkoholne jook: õlu etanoolisisaldusega üle 0,5 mahuprotsendi ja muu joomiseks mõeldud vedelik etanoolisisaldusega üle 1,2 mahuprotsendi. Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisaga seotud piirangute osas viitab meetme 6.4 juhendmaterjal selgelt, et asjakohase meetme raames tohib toetada ainult investeeringuid mittepõllumajandusliku tegevuse arendamiseks. Tootmise kohta on öeldud, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 19 kohaselt võib toetada selliseid investeeringuid, mis on seotud Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisaga hõlmatud ja hõlmamata toodete töötlemisega, kuid seda ainult juhul, kui töötlemise väljundiks on Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisaga (edaspidi *I lisa*) hõlmamata toode. Abikõlblikku tootmise protsessi iseloomustab joonis 1.

Joonis 1. I lisaga hõlmatud ja hõlmamata toodete töötlemine

Muudatuse tulemusena saavad maapiirkonnas tegutsevad ettevõtjad mitmekesistada oma tegevust toiduainete ja joogi tootmise valdkonnas. Seega mitmekesistub maapiirkonna majandustegevus, seda eriti just järgmiste tegevuste, teenuste ja ettevõtjate osas: restoranid, kulinaariakauplused, valmistoitu tootvad ja pakuvad külapoed ning muud ettevõtjad, kes mitmekesistavad oma tegevust põllumajandustoodetest või mittepõllumajandustoodetest Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisaga hõlmamata toodete töötlemise ja turustamise valdkonnas. Eesti Maaülikooli tehtud uuringu „Maapiirkonna ettevõtjate olukord, arengutrendid ning toetusvajadus“ kohaselt on maapiirkond seda arenenum, mida mitmekesisem on piirkonna ettevõtlus, pakkudes töövõimalusi erinevatele sotsiaalsetele gruppidele ja parandades teenuste kättesaadavust ka teistele ettevõtjatele. Mitmekesine ettevõtlus pakub ka rohkem koostöövõimalusi ning põllumajandusettevõtjate tegevuse mitmekesistamise ja sekundaarsektori arendamise teel on võimalik suurendada uute töökohtade arvu, et vähendada noorte spetsialistide ja perede väljarännet linnadesse, ning luua võimalused hõivata põllumajandusliku tootmise tõhusamaks muutmise käigus vabanevat tööjõudu võimalikult palju mittepõllumajandusliku tegevusega.

Eelnõu punktiga 20 täiendatakse tegevusvaldkondi, mille kohta ei saa toetust taotleda. Määruse nr 25 raames antav toetus on vähese tähtsusega abi komisjoni määruse nr 1407/2013 artikli 3 mõistes, mistõttu tuleb toetatavate tegevusvaldkondade puhul arvestada nimetatud komisjoni määrusest tulenevaid piiranguid. Lisaks võetakse arvesse ka meetme 6.4 juhendmaterjalis toodut. Kuna meetme 6.4 esimeses taotlusvoorus oli sel teemal mitmeid ebaselgusi, siis täpsustataksegi muudatusega määruses nr 25 eespool mainitud dokumentidest tulenevaid piiranguid alljärgnevalt:

- vähese tähtsusega abi ei anta tegevuse kohta, mis on seotud põllumajandus-, kalandus- ja vesiviljelustoodete esmase tootmisega (komisjoni määrus nr 1407/2013);
- vähese tähtsusega abi ei anta tegevuse kohta, mis on seotud põllumajandustoote esmamüügiga edasimüüjatele või töötlejatele või muu tegevusega, millega toodet esmamüügiks ette valmistatakse. Toetust võib anda tegevuse kohta, mis on seotud omatoodetud põllumajandustoote müümisega lõpptarbijale, kui see leiab aset selleks ettenähtud eraldi ruumides (komisjoni määrus nr 1407/2013);
- toetust ei anta tegevuste kohta, mille eesmärgiks on peale investeeringut hakata tegelema valdavas enamuses Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisaga hõlmatud omatoodetud toodete turustamisega (osakaal ei tohi ületada 20%). Sätte juures on oluline see, et kavandatava investeeringu või tegevuse elluviimise tulemusel ei hakata investeeringuobjektiga ega sellega seotud tegevusvaldkonna raames müügitulu teenima üle 20% Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisaga hõlmatud omatoodetud toodete turustamisest. Kui näiteks ettevõtja soetab toetuse abil rändkaupluse, siis rändkaupluse kaudu turustatavatest toodetest saadav müügitulust ei tohi moodustada üle 20% Euroopa

Liidu toimimise lepingu I lisaga hõlmatud omatoodetud toodete turustamisest saadud müügitulu. Meetme 6.4 eesmärgiks on toetada mittepõllumajandusliku tegevuse arendamist, mistõttu saab investeeringuobjekt seotud olla ainult mittepõllumajandusliku tegevusvaldkonnaga - Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisaga hõlmatud omatoodetud toodete turustamisest saadav müügitulu on aga põllumajanduslik müügitulu ja seega antud meetmest mittetoetatav tegevus. Vastavalt meetme 6.4 juhendmaterjalile saab toetust anda siis, kui investeering on seotud Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisaga hõlmatud omatoodetud toodete turustamisega vähesel määral. Käesoleva määruse raames loetakse vähesel määral Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisaga hõlmatud toodete turustamiseks kui neid ei turustata üle 20% ulatuses tegevusega seotud müügitulust.

Eelnõu punktides 21 ja 22 tehtavad muudatused on tingitud asjaolust, et ehitusseadus ja teeseadus on alates 1. juulist 2015 asendatud ehitusseadustikuga. Eelnõu punktis 22 tehtava muudatuse vajalikkus tuleneb ka mõistete „juurdepääsutee“ ja „parkla“ piiravast iseloomust. Ettevõtte tootmisalal võib olla palju erinevaid teid või platse (näiteks kahe tootmishoone vahelised teed või platsid toodangu ladustamiseks või laadimiseks), mille renoveerimine või rajamine võib olla vajalik. Mõisted „juurdepääsutee“ ja „parkla“ piiravad selliste tegevuste abikõlblikkust. Silmas tuleb pidada, et tee või platsi ehitamist toetatakse ainult koos ehitise ehitamisega (määruse nr 25 § 4 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevuse puhul), mis tähendab, et kui toetust ei taotle ehitise ehitamiseks, siis ainult tee või platsi ehitamiseks toetust ei anta. Lisaks ei tohi toetatava tegevuse osaks olevate tegevuste (määruse nr 25 § 4 lõikes 3 nimetatud tegevused, sh ka eratee või platsi ehitamine) abikõlblikud kulud moodustada kokku enam kui 30% põhitegevuste (määruse nr 25 § 4 lõikes 1 nimetatud tegevused) abikõlblikest kuludest. Nimetatud piirang tagab, et toetatavate tegevustega kaasnevad tegevused jäävad koguinvesteeringus lisategevuseks. Eratee või platsi ehitamise puhul peab investeeringuobjekti alune maa olema taotleja omandis või on taotleja kasuks seatud hoonestusõigus või realservituut vähemalt kolmeks järgneva aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest. Kui ehitatava eratee või platsi alust maad kasutatakse realservituudi alusel, siis peab toetuse taotleja esitama ärakirja realservituudi seadmise lepingust.

Eelnõu punktides 24 ja 25 sätestatud muudatustega täpsustatakse abikõlblike kulusid (määruse nr 25 § 5) ning viiakse käibemaksu abikõlblikkuse sätted kooskõlla Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 69 lõike 3 punktiga c ja siseriikliku käibemaksuõigusega. Muudatuste kohaselt moodustavad määruse nr 25 §-s 4 nimetatud toetatavate tegevuste abikõlbliku kulu:

- 1) hinnapakkumuses esitatud tegevuse käibemaksuta maksumus ja investeeringuobjekti Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 84 kohaseks tähistamiseks tehtavate kulude käibemaksuta maksumus;
- 2) omanikujärelevalve abikõlblik maksumus kuni kolm protsenti selle investeeringuobjekti abikõlblikust maksumusest, mille üle omanikujärelevalvet tehakse;
- 3) ettevalmistava töö abikõlblik maksumus kuni kümme protsenti selle investeeringuobjekti abikõlblikust maksumusest, millega ettevalmistav töö kaasnes.

Muudatustega on välja jäetud punkt, mille kohaselt loeti toetatavate tegevuste abikõlbliku kulu hulka ka tegevuse käibemaksuga maksumus, kui käibemaks ei olnud käibemaksuseaduse alusel tagasi nõutav. Muudatuse kohaselt ei ole käibemaks enam abikõlblik kulu, seda olenemata sellest, kas ettevõtja on ennast registreerinud käibemaksukohustuslasest või mitte. Käibemaksu abikõlblikkuse hindamisel tuleb lisaks käibemaksukohustuslasena registreerimisele võtta

arvesse veel mitmeid teisi käibemaksuseaduses (edaspidi *KMS*) käibemaksu tagastatavust reguleerivaid sätteid.

KMS § 29 lõike 5 kohaselt on maksukohustuslasel, kes on enne tema maksukohustuslasena registreerimise päeva soetanud kaupu, välja arvatud põhivara, nende võõrandamiseks või võõrandatavate kaupade tootmiseks, õigus maha arvata nende kaupade sisendkäibemaks maksustamisperioodil, kui need kaubad maksustatava käibena võõrandati. Sama paragrahvi lõike 5¹ kohaselt on maksukohustuslasel, kes on enne tema maksukohustuslasena registreerimise päeva saanud teenuseid, õigus maha arvata nende teenuste sisendkäibemaks maksustamisperioodil, kui neid teenuseid maksustatava käibena edasi osutati. Sama paragrahvi lõike 5² kohaselt on enne isiku maksukohustuslasena registreerimist soetatud põhivara sisendkäibemaks õigus maha arvata, võttes arvesse KMS § 32 lõikes 4 sätestatud:

- KMS § 32 lõike 4¹ kohaselt on sisendkäibemaksu korrigeerimise periood kinnisasja ja sellega seotud kauba ja teenuse puhul kümme kalendriaastat ning muu põhivara ja sellega seotud kauba ja teenuse puhul viis kalendriaastat;
- KMS § 32 lõike 4² kohaselt korrigeeritakse sisendkäibemaksu iga kalendriaasta lõpul, lähtudes maksustatava käibe tarbeks põhivara kasutamise tegelikust osatähtsusest sellel kalendriaastal.

Seega juhul, kui isik ei ole toetuse saamise ajal käibemaksukohustuslane ning käibemaks projekti kuludelt loetakse seetõttu abikõlblikuks, kuid projektiperioodil tekib tal KMS § 19 lõike 1 alusel kohustus (maksustatav käive ületab kalendriaasta algusest arvates 16 000 eurot) või ta registreerib end KMS § 20 lõike 2 alusel vabatahtlikult käibemaksukohustuslaseks, võib tal tekkida õigus tagantjärele maha arvata ka osa eelnevalt toetusest hüvitatud käibemaksust.

Seega, kui isikul tekib kohustus või võimalus end projektiperioodil registreerida käibemaksukohustuslaseks, on tegemist mitteabikõlbliku käibemaksuga, sest käibemaksu on võimalik KMS alusel (osaliselt) tagasi taotleda.

Lisaks tuleb arvesse võtta ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ, Euratom) nr 1605/2002, artikli 30 lõiget 2, mille kohaselt tuleb vahendite kasutamisel järgida säästlikkuse ja tõhususe põhimõtet. Käibemaksu kontekstis saab säästlikuks ja tõhusaks pidada toetuse saaja vabatahtlikku käibemaksukohustuslaseks registreerimist enne projekti kulude tekkimist, kui on teada, et tal tekib projekti tegevuste tulemusena maksustatav käive. See annab toetuse saajale võimaluse projekti kuludelt sisendkäibemaksu maha arvamise teel vältida käibemaksukulu kandmist. Kui toetuse saaja ei soovi nimetatud võimalust kasutada, jääb käibemaksukulu tema enda kanda.

Toetusest rahastatavate tegevuste või investeeringuobjektide käibemaksu võib abikõlblikuks lugeda järgmistel juhtudel.

1. Isiku tegevus ei ole KMS § 2 lõike 2 kohane ettevõtlus või tekib tal ainult KMS § 16 kohane maksuvaba käive.

Kui isiku tegevust ei loeta KMS mõistes ettevõtluseks või on tal ainult maksuvaba käive, siis isik end maksukohustuslaseks registreerida ei saa, sest ka vabatahtlikult käibemaksukohustuslaseks registreerimise korral tuleb tõendada, et avaldajal on või tekib maksustatav käive.

Kui isiku tegevus ei ole toetuse andmise korral KMS § 2 lõike 2 kohane ettevõtlus või on tal ainult maksuvaba käive ja ta ei ole käibemaksukohustuslane, võib käibemaks olla abikõlblik tingimuslikult, sest kui projektiperioodil jooksul tekib isikul projekti tegevuste väliselt maksustatav käive ning toetusest finantseeritud kaubad, tööd või teenused on kasutatavad ka

maksustatava käibe tarbeks, tekib tal KMS § 29 lõigete 5, 5¹ ja 5² kohaselt võimalus enne maksukohustuslaseks registreerimist tehtud kulutustelt teatud tingimustel sisendkäibemaks arvata maha tagantjärele. Seetõttu tuleks toetuse rahuldamise otsuses sätestada, et toetuse saajal on kohustus viivitamata teavitada rakendusüksust enda käibemaksukohustuslaseks registreerimisest.

Ehk kui käibemaks loetakse toetuse andmisel abikõlblikuks tingimuslikult, sest toetuse saaja tegevus ei ole KMS mõistes ettevõtlus või tal on ainult maksuvaba käive, kuid tal tekib projekti elluviimise perioodil võimalus toetusest hüvitatud käibemaks kasvõi osaliselt sisendkäibemaksuna maha arvata või tagastatakse see talle muul moel, tuleb rakendusüksusel see osa toetusest tagasi küsida.

2. Isik on KMS § 3 lõike 2 kohaselt piiratud käibemaksukohustuslane. Piiratud maksukohustuslaseks registreerimist reguleerib KMS § 21 ning KMS § 29 lõike 12 kohaselt on piiratud maksukohustuslase poolt tasumisele kuuluv käibemaksusumma maksustamisperioodil KMS § 3 lõikes 5 nimetatud toimingutelt arvestatud käibemaks. Seega piiratud maksukohustuslasel sisendkäibemaksu mahaarvamise õigust ei ole ning seda ei tagastata talle KMS alusel ka muul moel.

3. Isik on KMS § 3 lõike 1 kohaselt käibemaksukohustuslane, tal on nii maksuvaba kui ka maksustatav käive, tal on õigus kasutada käibemaksu osalisel mahaarvamisel KMS § 33 lõike 3 kohast otsearvestuse ja proportsionaalse mahaarvamise segameetodit või lõike 4 kohast meetodit ning toetusest finantseeritud kauba, tööde või teenuste kasutamine ainult maksuvaba käibe tarbeks on selgelt eristatav ning arvestust peetakse vastavalt nimetatud lõigetes sätestatud tingimustele.

4. Kui isik on KMS § 3 lõike 1 kohaselt käibemaksukohustuslane ning tegeleb nii ettevõtluse kui ka mitteettevõtlusega KMS mõistes ning:

- toetusest finantseeritud kaupa, töid või teenuseid kasutatakse ainult mitteettevõtluse tarbeks, see on selgelt eristatav ning
- isik kajastab raamatupidamises eraldi käivet ettevõtlusest ja mitteettevõtlusest ning nende tarbeks soetatud kaupu ja saadud teenuseid.

Isiku otsus loobuda võimalusest KMS alusel sisendkäibemaksu maha arvata või tagasi küsida ei ole aluseks käibemaksu abikõlblikuks lugemisel, sest Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse 1303/2013 artikli 69 lõike 3 punkti c kohaselt on käibemaks abikõlblik vaid juhul, kui see on riigi käibemaksuõiguse alusel tagasi nõutav. Seega käibemaksu abikõlblikkuse hindamisel tuleb lähtuda KMS-st, mitte toetuse saaja sise-eeskirjades ega otsustes tehtud valikutest käibemaksu tagasiküsimise kohta.

Eelnõu punktides 26–34 sätestatud muudatustega täpsustatakse ja täiendatakse mitteabikõlblikke kulusid (määruse nr 25 § 6).

Eelnõu punktides 26 ja 55 sätestatud muudatusega täpsustatakse mitteabikõlblikku kulu liisingumakse osas. Muudatus on tingitud asjaolust, et määruse nr 25 raames viiakse liisinguga investeringu rahastamise viis kooskõlla Euroopa Parlamendi ja nõukogu regulatsioonidega järgneva osas.

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse nr 1306/2013 artikli 11 kohaselt makstakse rahastamisega seotud maksed toetuse saajale. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse nr 1303/2013 artikli 2 punkti 10 kohaselt on toetuse saaja tegevuse algatamise või algatamise ja rakendamise eest vastutav eraõiguslik juriidiline isik. Kehtiva määruse nr

25 § 18 lõike 2 alusel makstakse aga liisingu puhul rahastamisega seotud maksed toetuse saaja nimetatud liisinguandjale. Tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse regulatsioonidest ei tohi liisingu puhul maksta toetusraha otse liisinguandjale, vaid toetus tuleb maksta ettevõtjale ehk toetuse saajale, kes kavandatava investeeringu tegelikult ellu viib.

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse nr 1303/2013 artikli 65 lõige 2 ütleb, et kulud on abikõlblikud juhul, kui need on tekkinud toetuse saajal ja need on tasutud. Sama määruse artikli 67 lõike 1 punkt a sätestab, et toetusega saab hüvitada ainult tegelikult tehtud ja välja makstud rahastamiskõlblikud kulud. Tulenevalt nendest asjaoludest ei saa edaspidi enam kehtida kord, kus liisingu puhul makstakse toetus välja täies ulatuses ühekordse summana ning tegelikud kulud tehakse ja makstakse toetuse saaja poolt välja alles tulevikus maksegraafiku alusel. Muudatuse kohaselt saab ettevõtjale toetust maksta, kui ta on ka reaalselt investeeringuga seotud kulutused teinud ja need ka välja maksnud.

Kehtiva määruse nr 25 § 16 lõike 1 kohaselt on toetuse saajal õigus tegevust ellu viia ja esitada tegevuse elluviimist tõendavad dokumendid PRIA-le kahe aasta jooksul arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest – seega toimub n-ö viimase toetusosa väljamakse eeldatavalt nimetatud perioodil. Määruse nr 25 § 6 punkti 2 kohaselt on liisinguga seotud kulutused abikõlblikud juhul, kui investeeringuobjekti omandiõigus liisingulepinguga ostmise korral läheb toetuse saajale üle viie aasta jooksul arvates PRIA poolsest viimase toetusosa väljamaksmisest. Selline kord on sätestatud eeldusel, et liisinguga soetatud investeeringuobjekti toetusraha makstakse kahe aasta jooksul arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest ühekordse summana täies ulatuses välja ning investeeringuobjekti soetamisega seotud tegelikud kulud tehakse ja makstakse tulevikus maksegraafiku alusel. Tulenevalt aga eespool kirjeldatud Euroopa Liidu regulatsioonidest saab toetusega hüvitada ainult tegelikult tehtud ja välja makstud rahastamiskõlblikud kulud, mistõttu peaks toetuse saaja, arvestades määruses nr 25 kehtivat korda, investeeringuobjektiga seotud liisingumaksud tasuma kahe aasta jooksul arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest. See aga ei ole mõistlik, kuna liisingumaksetega seotud graafikud on üldjuhul suurte investeeringute korral tehtud pikemaks perioodiks hajutamaks ettevõtja kulusid. Tulenevalt kirjeldatud asjaoludest nähakse liisingulepinguga soetatud investeeringuobjekti puhul muudatusega ette, et liisinguga seotud kulusid võib toetuse saaja tasuda pikema perioodi vältel kui kaks aastat arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest. Vastavat perioodi pikendatakse muudatuse kohaselt viie aastani arvates taotluse rahuldamise otsuse tegemisest (eelnou punkt 55). Kuna määruse nr 25 alusel toetatakse masinate või seadmete ostmist, siis peab liisinguga soetatud asja omandiõigus liisinguperioodi lõppedes toetuse saajale üle minema – sellega tõendab toetuse saaja, et investeering on täielikult tehtud ja välja makstud. Sellest tulenevalt muudetaksegi määruse nr 25 § 6 punktis 2 mitteabikõlblikku kulu liisingumakse osas ja sätestatakse, et liisingumakse on abikõlblik ainult siis, kui asja omandiõigus läheb hiljemalt viie aasta möödumisel arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest (kehtiva korra kohaselt „viimase toetusosa väljamaksmisest“), kuid kõige hiljem 31. detsembril 2023 üle toetuse saajale. Kehtiv kord lähtub sisuliselt samast põhimõttest, et liisingu maksegraafik on üldjuhul kuni viie aasta pikkune, kuid erisuseks on nüüd see, et enam ei saa tulevikus tekkivate kulude alusel kogu toetussumma korraga välja maksta, mistõttu ei sobi sättesse enam tekstiosa „viimase toetusosa väljamaksmisest“. Kõige hilisem tähtajaline piirang tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse nr 1303/2013 artikli 65 lõikest 2, mille kohaselt on kulud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetuse saamiseks kõlblikud juhul, kui need on tekkinud toetuse saajal ja need on tasutud ajavahemikus alates programmi komisjonile esitamise kuupäevast või 1. jaanuarist 2014 – olenevalt sellest, kumb kuupäev on

varasem – kuni 31. detsembrini 2023. Tabelis 4 on esitatud võrdlus kehtiva ja pärast muudatust kehtima hakkava korra vahel.

Tabel 4. Investeeringuobjekti (edaspidi IO) soetamine liisinguga määruse nr 25 kohaselt

	Kehtiv kord	Pärast muudatust	Tähelepanek
IO sihtotstarbeliselt kasutusse võtmise tähtaeg (§ 16 lõige 3 punkt 1)	X	kahe aasta jooksul arvates taotluse rahuldamisest	Pärast muudatust: Liisinguga soetatud IO tuleb kahe aasta jooksul arvates taotluse rahuldamisest soetada ja kasutusele võtta.
Tegevuse elluviimise ja selle tegevuse elluviimist tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg (§ 16 lõiked 1 ja 1 ¹)	kahe aasta jooksul arvates taotluse rahuldamisest	viie aasta jooksul arvates taotluse rahuldamisest	Liisingumaksete täielikuks tasumiseks on aega viis aastat arvates taotluse rahuldamisest. Kui IO soetatakse teisel aastal, siis liisingumakseid on tegelikult aega tasuda ainult kolm aastat. Liisingumaksete graafik ei saa olla pikem kui järelejäänud aeg, kuna pärast seda viieaastast perioodi peab liisinguga ostetud IO omandiõigus üle minema toetuse saajale
Toetuse väljamaksmise viis	Kohe pärast IO soetamist täies ulatuses tulevikus tehtavate maksete alusel, kohe toimus n-ö viimase toetusosa väljamakse	viie aasta jooksul tegelikult tehtud ja väljamakstud maksete alusel, viimase toetusosa väljamakse ei toimu kohe, vaid võib toimuda hiljemalt viie aasta pärast	
IO omandiõiguse ülemineku tähtaeg toetuse saajale (§ 6 punkt 2)	viie aasta jooksul arvates viimase toetusosa väljamaksmisest	viie aasta jooksul arvates taotluse rahuldamisest	

Eelnõu punktis 27 sätestatud muudatus on seotud käibemaksu mitteabikõlblikkusega. Käibemaks on abikõlblik ainult teatud juhtudel, mis on välja toodud eelnõu punktide 24 ja 25 kirjelduses. Käibemaks ei ole enam abikõlblik pelgalt ainult siis, kui ettevõtja ei ole ennast käibemaksukohustuslaseks registreerinud.

Eelnõu punktis 28 sätestatud muudatusega täpsustatakse mitteabikõlblikke kulusid selles osas, et iganenud mõiste „arvutustehnika“ asendatakse tänapäevase väljendiga „riistvara“. Kuid riistvara kohta ei kasutata iseloomustavat sõna standardne, kuna riistvara puhul on keeruline välja selgitada, et mis on standardriistvara ja mis ei ole. Oluline on aga see, kas riistvara on tegevuse elluviimise või investeeringuobjektiga või investeeringuobjekti tegevusvaldkonnas teenuse osutamise otseselt seotud või mitte.

Eelnõu punktides 29 ja 30 sätestatud muudatused on seotud veo- ja sõidukulude abikõlblikkusega. Muudatus loob ettevõtjatele soodsamad tingimused, kuna veo- ja sõidukulud muudetakse abikõlblikuks, kui need on seotud toetuse abil ostetava masina või seadme veo või paigaldamisega. Muudatusega soovitakse vältida olukordi, kus ostetava masina või seadme veokulusid nõ peidetakse masina või seadme hinna sisse. Jätakuvalt ei ole abikõlblikud muud sõidu- või veokulud.

Eelnõu punkti 32 kohaselt täiendatakse mitteabikõlblike kulude nimekirja riigilõivuga. Arvestades asjaolu, et toetuse taotlejate ja PRIA poolt on taotluste menetluse käigus tekkinud küsimusi riigilõivu abikõlblikkuse kohta, siis õigusselguse huvides on riigilõiv lisatud kehtiva määruse §-s 6 esitatud mitteabikõlblike kulude loetellu. Kuna riigilõivuseaduse § 2 kohaselt on riigilõiv riigilõivuseaduses sätestatud määras tasutav summa lõivustatud toimingute tegemise eest, siis Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse nr 1305/2013 artikli 45 kohaselt ei ole selline kulu toetatav.

Eelnõu punktides 33 ja 34 viiakse mitteabikõlblike kulude kirjeldamisel kasutatavad mõisted kooskõlla määruses nr 25 kasutatavate terminitega.

Eelnõu punktides 35–38 sätestatud muudatusega täpsustatakse nõudeid investeeringuobjekti hinnapakumise kohta (määruse nr 25 § 7). Muudatuse kohaselt ei pea edaspidi hinnapakumisel olema hinnapakumuse kehtivuse aega, sest kui investeeringut ei tehta taotlemisel esitatud hinnapakumuse alusel, siis peab toetuse saaja esitama vastavalt kas ühe või kolm uut hinnapakumust. Toetust makstakse tegelike kulude alusel, kuid mitte rohkem kui taotluse rahuldamise otsuses selleks tegevuseks määratud summa ulatuses. Muudatusega täiendatakse veel ka seda, et hinnapakumus peab lisaks kavandatava investeeringuobjekti või tegevuse käibemaksuta maksumusele sisaldama teavet ka käibemaksuga maksumuse kohta.

Eelnõu punktides 37 ja 65 tehtavad muudatused tulenevad sellest, et määruse nr 25 § 7 lõigete 6 ja 11 ning § 17 lõike 3 sätteid kehtivad ainult määruse nr 25 § 4 lõike 1 punktis 1 nimetatud ehitise ehitamise korral, mitte samas punktis mainitud hoone parendamise puhul.

Eelnõu punktides 39 ja 40 sätestatud muudatustega täpsustatakse ja täiendatakse toetuse määra ja suuruse sätteid (määruse nr 25 § 8).

Eelnõu punktis 39 tehtud muudatuse tulemusena soodustatakse põllumajandustootjatel senisest enam meetme raames toetuse taotlemist. Kui põllumajanduslikes meetmetes on üldjuhul toetuse määr kuni 40% abikõlblikest kuludest, siis mitmekesistamise meetmest 6.4 on muudatuse tulemusena põllumajandustootjatel võimalik toetust taotleda 50% ulatuses toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest. Muudatuse tulemusena oodatakse, et põllumajandustootjate huvi meetme vastu suureneb ja nad on aktiivsemad oma senise põllumajandusliku tegevuse mitmekesistamisel mittepõllumajandusliku tegevuse suunas. Muudatus on tingitud asjaolust, et põllumajandustootjate huvi meetme raames toetust taotleda on olnud väike. Meetme esimese taotlusvooru raames taotlesid põllumajandusettevõtjad toetust ettenähtud eelarvest 20% vähem. Meetme edukaks rakendamiseks ja eesmärkide täitmiseks nähakse vajadust senisest enam motiveerida põllumajandustootjaid mitmekesistama oma põllumajanduslikku tegevust mittepõllumajandusliku tegevuse suunas. Majandustegevuse mitmekesistamine võimaldab põllumajandustootjatel maandada erinevaid majandusriske, mis tulenevad eeskätt ilmast, sesoonsusest ja ühele tegevusalale keskendumisest. Ka „Eesti maaelu arengukava 2007-2013“ püsihindaja Eesti Maaülikooli hinnangul võib madal toetuse määr olla üks põhjuseid, miks

põllumajandustootjate aktiivsus meetme raames toetuse taotlemisel on väike. Toetuse määra hinnates tuleb vahet teha investeerimisel põhitegevusalasse või lisategevusalasse. Kui põllumajandusettevõtja peab valima investeerimissuundade vahel, seejuures tagama oma jätkusuutlikkuse, siis võrdse toetusmäära puhul eelistatakse enamasti investeerida oma põhitegevusalasse, kus investeringu äratasuvus on tavaliselt kiirem ja riskid väiksemad.

Eelnõu punktis 40 sätestatud muudatus on seotud eespool tehtava muudatusega, kus täpsustatakse määruse nr 25 §-s 2 majandusaasta ajalise perioodi määratlust. Muudatuse kohaselt ei tohi toetuse suurus koos jooksva majandusaasta ja sellele vahetult eelnenud kahe majandusaasta jooksul eraldatud vähese tähtsusega abiga ületada 200 000 eurot. Enne muudatust oli selles sättes kasutusel järgmine väljend „ja taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud kahe majandusaasta jooksul“. Kuna määruse nr 25 alusel antav toetus tegevuse elluviimiseks on vähese tähtsusega abi komisjoni määruse nr 1407/2013 artikli 3 tähenduses, siis tuleb järgida nõuet, mille kohaselt liikmesriigi poolt ühele ettevõtjale antava vähese tähtsusega abi kogusumma ei tohi mis tahes kolme eelarveaasta pikkuse ajavahemiku jooksul ületada 200 000 eurot. Nimetatud ülemmäär on vajalik tagamaks, et ühtki komisjoni määruse nr 1407/2013 reguleerimisalasse kuuluvat meetet ei saaks lugeda liikmesriikidevahelist kaubandust mõjutavaks ega konkurentsi moonutavaks või moonutada ähvardavaks.

Eelnõu punktides 41–43 sätestatud muudatustega täpsustatakse ja täiendatakse taotluse esitamise ja taotluse esitamise tähtaja sätteid (määruse nr 25 § 9). Muudatused tulenevad asjaolust, et toetuse taotluste vastuvõtmine hakkab toimuma edaspidi PRIA e-teenuse keskkonna kaudu. See tähendab, et edaspidi toimub toetuse taotlemine vaid nimetatud veebikeskkonna kaudu. Taotlusi ei võeta edaspidi vastu, kui need on esitatud e-posti teel või paberil (piirkondlikus büroos). Toetuse saamiseks esitab taotleja edaspidi PRIA e-teenuse keskkonna kaudu selleks ettenähtud tähtajal PRIA-le avalduse ning selles esitatud andmeid tõendavad dokumendid. Tulenevalt elektroonsele taotlemisele üleminekust ei pea taotleja ehitustegevuse korral edaspidi esitama määruse nr 25 § 11 lõike 1 punkti 6 kohast ehitustegevuse eelarvet elektrooniliselt Microsoft Exceli tarkvaraga töödeldavas vormingus, kuna nimetatud vorm ei ole muudatuste kohaselt enam taotluse osaks olev dokument, vaid on edaspidi avalduse osa. Samuti ei pea vastava muudatuse kohaselt taotleja enam PRIA-le esitama elektrooniliselt Microsoft Exceli tarkvaraga töödeldavas vormingus määruse nr 25 § 7 lõikes 6 nimetatud ehitustegevuse hinnapakkumuse – PRIA koostab asjakohase vormi ja avaldab selle oma veebilehel, ehitustegevuse hinnapakkumus on taotluse osaks olev dokument, mis esitatakse koos avaldusega. Taotleja võib ettenähtud tähtajal esitada ühe taotluse, mis võib sisaldada rohkem kui üht tegevust ja investeringuobjekti.

Eelnõu punktides 44–49 sätestatud muudatustega täpsustatakse ja täiendatakse taotluse osaks oleva avalduse nõudeid (määruse nr 25 § 10).

Eelnõu punktis 44 sätestatud muudatus tuleneb elektroonsele taotlemisele üleminekust. Määruse nr 25 § 11 lõike 1 punkti 1 alusel peab raamatupidamise seaduse kohaselt tekkepõhist raamatupidamise arvestust pidav füüsilisest isikust ettevõtja koos avaldusega n-ö lisadokumentidena esitama taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud vähemalt kahe majandusaasta bilansi ja kasumiaruande ärakirjad. Muudatuse kohaselt ei pea raamatupidamise seaduse kohaselt tekkepõhist raamatupidamise arvestust pidav füüsilisest isikust ettevõtja nimetatud dokumente enam koos avaldusega eraldi esitama, vaid edaspidi esitab ta sellekohase teabe avalduses.

Eelnõu punktis 45 sätestatud muudatus on seotud määruse nr 25 lisas kehtestatud hindamiskriteeriumi nr 7 „Taotleja, kes vajab investeringu tegemiseks toetust enam, et tagada toetuse ergutav mõju“ kohta hindepunkti arvutamise ettevõtjate puhul, kes koostavad kasumiaruannet raamatupidamise seaduse lisas 2 sätestatud skeemi 2 alusel. Hindamiskriteeriumi kohaselt tuleb leida ettevõtja taotluse esitamisele vahetult eelnenud kahe majandusaasta keskmine ärikasum enne kulumit (EBITDA). Ärikasumi leidmiseks enne kulumit tuleb kasumiaruandes olevale ärikasumile liita juurde põhivara kulum. Ettevõtjate puhul, kes koostavad kasumiaruannet raamatupidamise seaduse lisas 2 sätestatud skeemi 1 alusel, ei teki selle näitaja leidmisel raskusi, kuna skeem 1 näeb ette, et kasumiaruandes peab olema esitatud põhivara kulumi väärtus. Skeem 2 aga sellist näitajat ette ei näe, mistõttu ei saa ettevõtjate puhul, kes koostavad kasumiaruannet raamatupidamise seaduse lisas 2 sätestatud skeemi 2 alusel, leida hindamiskriteeriumis sätestatud näitajat. Tulenevalt sellest ongi tarvis ettevõtjate puhul, kes koostavad kasumiaruannet raamatupidamise seaduse lisas 2 sätestatud skeemi 2 alusel ja kelle põhivara kulumi väärtus ei selgu taotleja rahavoogude aruandest, sätestada nõue, et andmed taotluse esitamisele vahetult eelnenud kahe majandusaasta põhivara kulumi kohta esitataks avalduses.

Eelnõu punktiga 47 viiakse määruse nr 25 § 10 lõike 3 punktis 7 kasutatavad mõisted kooskõlla § 4 lõikes 1 kasutatavate mõistetega: 1) sõnade „hoone ja rajatis“ asemel kasutatakse sõna „ehitis“; 2) sõnad „statsioonarsete seadmete ja muu vajaliku sisseseade ostmiseks või paigaldamiseks“ asendatakse sõnadega „masina või seadme ostmiseks ning paigaldamiseks“.

Eelnõu punktid 48 ja 49 on seotud elektroonsele taotlemisele üleminekuga kaasnevate muudatustega. Varem tuli taotlejal teave hinnapakumuse valikukriteeriumite kohta esitada avaldusele lisatud dokumentidega, muudatuse kohaselt esitatakse sellekohane teave edaspidi avalduses. Paragrahvi 10 lõikesse 3 lisatav punkt 13 on seotud paragrahvis 4 tehtava muudatusega, mille kohaselt ei saa toetust taotleda, kui investeringuobjekt on seotud Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisaga hõlmatud omatoodetud toodete turustamisega edasimüüjatele ja töötlejatele või valdavas enamuses Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisaga hõlmatud omatoodetud toodete turustamisega. Eelnõu punktiga 49 jäetakse määrusest välja kohustus taotlus allkirjastada omakäeliselt või digiallkirjaga. Muudatus tuleneb ühest küljest asjaolust, et avalduse allkirjastamine edaspidi ei saa toimuda omakäeliselt, kuna taotlusi saab esitada vaid elektroonselt. Teisest küljest ei ole vajadust reguleerida seda olukorda määruses, kuna taotlusega seonduvad üldnõuded on reguleeritud haldusmenetluse seaduse §-s 14.

Eelnõu punktiga 50 sätestatakse § 11 uues sõnastuses. Muudatused on tingitud alljärgnevatest asjaoludest.

- Paragrahvi 11 lõike 1 punktid 1, 2, 4–6 ja 17 ning lõige 2 tunnistatakse kehtetuks, kuna toetuse taotluste vastuvõtmine hakkab toimuma edaspidi PRIA e-teenuse keskkonna kaudu. Asjakohaseid dokumente koos avaldusega eraldi ei pea esitama, kuna muudatuste tulemusena esitatakse see teave edaspidi avalduses.
- Ehitustegevuse ja masina või seadme ostmise ning paigaldamise korral ei pea toetuse taotleja enam tõendama investeringuobjekti ja selle aluse maa või ehitise, kuhu investeringuobjekt paigutatakse, omandikuuluvust. PRIA kontrollib nimetatud õigust kinnistusraamatust.
- Muudatus on seotud ka olemasolevasse rändkauplusesse sisseseade ostmisega. Määruse nr 25 § 3 lõige 5 sätestab, et olemasolevasse rändkauplusesse sisseseade ostmise korral

peab rändkauplus olema taotleja omandis. Mootorsõiduki registreerimistunnistuse alusel saabki kontrollida rändkaupluse omandikuuluvust.

- Üheks muudatuseks on ka see, et jäetakse välja kohustus, et taotleja peab esitama taotlemisel ettevalmistava töö eest tasumist tõendavad dokumendid, kui ta oli ettevalmistava töö eest tasunud enne taotluse esitamist. Maksetaotluse esitamine ettevalmistava töö eest toetussumma väljamaksmiseks toimub määruse nr 25 §-s 17 kehtestatud korras.

Eelnõu punktides 51 ja 52 sätestatud muudatustega täpsustatakse ja täiendatakse taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollimist (määruse nr 25 § 13). Muudatustest tulenevalt sõnastatakse uuesti kehtiva määruse nr 25 § 13 lõige 2 ning täiendatakse sama paragrahvi lõikega 2¹. Muudatuse eesmärk on rakendada käibemaksukohustuslike FIE-de müügitulu kontrollimisel võimalikult ühesuguseid tingimusi olenemata nende raamatupidamise arvestuse meetodist. Muudatus mõjutab peamiselt raamatupidamise seaduse kohaselt kassapõhist raamatupidamise arvestust pidavaid FIE-sid, kes on käibemaksuseaduse § 3 lõike 1 või 2 tähenduses käibemaksukohustuslased. Kui seni kontrolliti nimetatud ettevõtjate puhul müügitulule esitatud nõuete täitmist nende tuludeklaratsiooni vormil E olevate andmete alusel, siis edaspidi kontrollitakse nimetatud nõuete täitmist käibedeklaratsioonide (käibemaksuseaduse § 27 tähenduses) alusel. Raamatupidamise toimkonna juhendi nr 10 „Tulu kajastamine“ punktide 9 ja 10 kohaselt ei tohi ettevõtja aruandeperioodi tulu (müügitulu) sisaldada kolmandate isikute tulu (näiteks käibemaks). Tuludeklaratsiooni vormil E olev ettevõtlustulu (müügitulu) sisaldab käibemaksukohustuslasest ettevõtjate müügitulu koos käibemaksuga. Seni ei olnud võimalik taotluste menetlemise raames raamatupidamise seaduse kohaselt kassapõhist raamatupidamise arvestust pidavate käibemaksukohustuslastest FIE-de müügitulust käibemaksu maha arvestada, kuna PRIA-l puudus teave taotleja või toetuse saaja poolt tasutud käibemaksu kohta. Edaspidi on aga PRIA-l võimalik sellekohane teave saada Maksu- ja Tolliametist. Raamatupidamise seaduse kohaselt tekkepõhist raamatupidamise arvestust pidavate FIE-de puhul, kes on käibemaksuseaduse § 3 lõigete 1 või 2 tähenduses käibemaksukohustuslased, kasutatakse edaspidi samuti käibedeklaratsioonide andmeid, mis aga peaks ühtima nende poolt varem PRIA-le esitatud kasumiaruande andmetega. Tekkepõhist raamatupidamise arvestust pidavate FIE-de puhul, kes ei ole käibemaksukohustuslased, kasutatakse jätkuvalt PRIA-le esitatud kasumiaruande näitajaid. Eelnõu punktis 50 tunnistatakse küll bilansi ja kasumiaruande esitamise kohustust käsitlev sätte kehtetuks, kuid selle teabe esitavad tekkepõhist raamatupidamise arvestust pidavad FIE-d edaspidi avaldusel. Kassapõhist raamatupidamise arvestust pidavate FIE-de jaoks, kes ei ole käibemaksukohustuslased, eelnõu müügitulu arvestamisel muudatusi kaasa ei too (lähtutakse jätkuvalt tuludeklaratsiooni vormist E). Lisamärkusena olgu öeldud, et MTA esitab käibedeklaratsioonid ettevõtja majandusaasta ning tuludeklaratsiooni vormi E andmed kalendriaasta kohta. Ettevõtja majandusaasta alguse ja lõpu kohta saab PRIA teavet äriregistrist. Alljärgnev tabel 5 kajastab erinevate ettevõtluvormide kaupa dokumente, mille alusel toetuse taotleja müügitulu määratletakse.

Tabel 5. Taotlejate müügitulu määratlemise alused

Ettevõtluvorm	Seni vaadeldud dokument	Vaadeldav dokument alates 2017. aastast
Kassapõhist raamatupidamist pidav FIE, kes on käibemaksukohustuslane	Tuludeklaratsiooni vorm E	Käibedeklaratsioon
Kassapõhist raamatupidamist	Tuludeklaratsiooni vorm E	Tuludeklaratsiooni vorm E

pidav FIE, kes ei ole käibemaksukohustuslane		
Tekkepõhist raamatupidamist pidav FIE, kes on käibemaksukohustuslane	Kasumiaruanne	Kasumiaruanne + kontrolliks käibedeklaratsioon
Tekkepõhist raamatupidamist pidav FIE, kes ei ole käibemaksukohustuslane	Kasumiaruanne	Kasumiaruanne
Äriühing	Majandusaasta aruanne	Majandusaasta aruanne

Kuna tegemist on muudatusega, mis võib muuta toetuse taotlejate nõuetele vastavust (ettevõtja, kelle müügitulu koos käibemaksuga seni täitis lävendnõuded, ei pruugi tulevikus lävendnõuetele enam vastata), siis kavandatud sätted tulenevalt eelnõu §-st 2 jõustuvad alates 1. jaanuarist 2017. See tähendab, et 2016. aastal toimivas või toimuvates taotlusvoorudes vaadeldakse kassapõhist raamatupidamise arvestust pidavate füüsilisest isikust ettevõtjate müügitulu seni kehtinud korras ehk nende tuludeklaratsiooni vormi E andmete alusel.

Eelnõu punktides 53 ja 54 sätestatud muudatustega täpsustatakse taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise sätteid (määruse nr 25 § 15).

Eelnõu punktiga 53 viiakse nimetatud säte kooskõlla määruse nr 25 lisas sätestatuga, mille kohaselt on taotluse rahuldamiseks minimaalne hindepunktide summa põllumajandustootjate taotluste puhul 16 hindepunkti ja mittepõllumajandusliku ettevõtlusega tegeleva mikroettevõtjate taotluste puhul 15 hindepunkti. Määruses olid need hindepunktid väljendatud ühtse protsendina, kuid lisas oli vastav protsent sihtgruppide kaupa juba välja arvatud. Erinev lähenemine tekitas ümardamise seisukohast taotluste menetlemisel segadust, mistõttu võetaksegi muudatuse kohaselt kasutusele ühtne lähenemine ja määrusesse nr 25 sätestatakse juba määruse nr 25 lisas välja arvatud hindepunktid. Olenemata sellest, et minimaalsete hindepunktide kajastamisel ei kasutata enam protsenti, lähtuti nende arvutamisel ikkagi põhimõttest, et taotluse rahuldamiseks peab minimaalne hindepunktide summa moodustama vähemalt 25% maksimaalsest hindepunktide summast.

Eelnõu punkt 54 sätestab taotluste menetlemise ajalise perioodi. Muudatus näeb ette, et PRIA peab menetlema taotlusi senisest lühema aja jooksul ja rahuldamise või rahuldamata jätmise otsused vastu võtma. Määruse nr 25 § 21 kohaselt oli 2015. aastal taotluste menetlemiseks ettenähtud kuni 100 tööpäeva. Muudatuse kohaselt lühendatakse seda perioodi 30% võrra ning sätestatakse, et PRIA teeb taotluse osalise või täieliku rahuldamise otsuse või taotluse rahuldamata jätmise otsuse 70 tööpäeva jooksul arvates taotluse esitamise tähtpäevast. Sellisel määral taotluste menetlemise aja vähendamine on võimalik tänu PRIA e-teenuse keskkonna kasutusele võtmisele. Selline muudatus tagab ettevõtjatele senisest paremad tingimused.

Eelnõu punktides 55–62 sätestatud muudatustega täpsustatakse ja täiendatakse toetuse saaja kohustusi (määruse nr 25 § 16).

Eelnõu punktis 55 sätestatud muudatus on tingitud liisinguga investeeringu rahastamise viisi muudatustest tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu regulatsioonidest (vt täpsemat selgitust eelnõu punktist 26).

Eelnõu punktis 56 sätestatud muudatustega täpsustatakse ja täiendatakse määruse nr 25 § 16 lõiget 2. Kui varem ei tohtinud toetuse saajal olla riikliku maksu võlga või tema riikliku maksuvõla tasumise ajatamise korral pidid maksud olema tasutud ettenähtud summas, siis nüüdseks täiendatakse muudatusega selles osas nõudeid toetuse saajale. Lisaks mainitud nõudele peab toetuse saaja veel vastama järgmistele tingimustele:

- toetuse saaja on varem riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest saadud ja tagasimaksmisele kuulunud summa tagasi maksnud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral tagasimaksed tasunud ettenähtud summas;
- toetuse saaja ei ole saanud ega taotle samal ajal sama kulu kohta toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisabi vahenditest või muud tagastamatut riigiabi;
- toetuse saaja suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust ega pankrotiseaduse kohaselt nimetatud ajutist pankrotihaldurit või kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti.

Nimetatud nõuded on kooskõlas toetuse taotlejale esitatavate nõuetega ning need on vajalikud miinimumnõuded toetuse saamiseks tõendamaks, et toetuse saaja on jätkusuutlik. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 125 lõike 3 punkti d kohaselt tuleb veenduda, et toetuse saaja on haldus-, finants- ja toimimissuutlik. Kehtestatud nõuded täidavad ka EL-i finantshuvide kaitse eesmärgi. Kui tegemist on ettevõtjaga, kes ei ole kohustusi riigi või EL-i ees täitnud või on neid rikkunud, ei saa teda pidada usaldusväärseks. Kui toetuse saajal on maksuvõlad, ei ole õigustatud talle avalike lisavahendite eraldamine.

Eelnõu punktis 57 sätestatud muudatusega täiendatakse toetuse saaja kohustust sihtotstarbelise kasutamise osas ja täpsustatakse investeringuobjekti säilitamise ja sihtotstarbelise kasutamise perioodi. Muudatuse kohaselt on toetuse saaja kohustatud võtma toetuse abil soetatud või ehitatud investeringuobjekti sihtotstarbeliselt kasutusse kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest ning tagama tegevuse kestuse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artiklis 71 sätestatud tingimustel, sealhulgas säilitama investeringuobjekti ja kasutama seda sihtotstarbeliselt vähemalt kolm aastat PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest arvates. Tulenevalt liisinguga investeringuobjekti rahastamise viisi muudatustest sätestati toetuse saajale kohustus, et toetuse abil soetatud või ehitatud investeringuobjekt tuleb sihtotstarbeliselt kasutusse võtta kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest. Kuid samas jääb toetuse saajale kehtima õigus teha liisingumakseid viie aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest. Nimetatud muudatust on täpsemalt kirjeldatud eelnõu punktis 26. Lisaks täpsustati muudatusega investeringuobjekti säilitamise ja sihtotstarbelise kasutamise perioodi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 71 alusel. Seni kehtinud viie aasta asemel on toetuse saajal kohustus investeringuobjekti säilitada ja sihtotstarbeliselt kasutada kolm aastat PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest arvates. Muudatus tagab maapiirkonda investeerivatele ja seal tegutsevatele mikroettevõtjatele võrdsed tingimused teiste sarnaste toetusmeetmete sihtgruppidega, kelle puhul on samuti ette nähtud, et tegevuse kestus tuleb tagada ja investeringuobjekti tuleb sihipäraselt kasutada vähemalt kolm aastat projekti viimase väljamakse tegemisest arvates.

Eelnõu punktides 59–61 tehtavad muudatused on osaliselt tingitud investeringuobjekti säilitamise ja sihtotstarbelise kasutamise perioodi muutusest. Nagu eelnõu punktis 57 on öeldud, siis seni kehtinud viie aasta asemel on toetuse saajal kohustus investeringuobjekti säilitada ja sihtotstarbeliselt kasutada kolm aastat PRIA poolt viimase toetusosa

väljamaksmisest arvates. Tulenevalt sellest viiakse ka muud sätted toetuse saaja kohustuste kohta kooskõlla nimetatud perioodi pikkusega.

Eelnõu punktis 61 sätestatud muudatus on ühelt poolt tingitud investeeringuobjekti säilitamise ja sihtotstarbelise kasutamise perioodi pikkuse lühemaks muutumisest (viielt aastalt kolmele arvates viimase toetusosa väljamaksmisest) ning teiselt poolt vajadusest täpsustada töötaja mõistet ja sõlmitava lepingu vormi. Kehtiva korra kohaselt peab toetuse saaja kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest looma tegevuse elluviimise asukohta taotluses esitatud arvu uusi täistööajaga töökohti ja olema sõlminud tulumaksuseaduse § 48 lõikes 3 nimetatud töötajaga asjakohased lepingud ning tagama, et nimetatud nõuded oleksid täidetud vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest. Muudatusest tulenevalt on toetuse saaja kohustatud ühe aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest looma tegevuse elluviimise asukohta taotluses esitatud arvu uusi täistööajaga töökohti ja sõlminud töötajatega asjakohased lepingud. Töökohtade loomise kahe aasta nõue lühendatakse ühe aasta peale, kuna uute täidetud töökohtade säilitamise periood lüheneb viielt aastalt kolmele tulenevalt investeeringuobjekti säilitamise ja sihtotstarbelise kasutamise perioodi pikkuse lühemaks muutumisest. Lisaks täpsustatakse tulenevalt esimese taotlusvooru käigus tekkinud probleemidest töötaja mõistet. Kehtiv säte, et tuleb luua täistööajaga töökoht ning sõlmida selle täitmiseks asjakohased lepingud tulumaksuseaduse § 48 lõikes 3 nimetatud töötajaga, ei täitnud oma eesmärgi ja tekitas arusaamatusi järgmistel põhjustel:

- tulumaksuseaduse kohaselt on töötaja mõiste väga lai ning seetõttu jäi ebaselgeks, et kellega ja mis eesmärgil peab toetuse saaja lepingu sõlmima;
- töövõtu-, käsundus- või muu võlaõiguslik leping ei eelda, et töötaja töötab täistööajaga. Täistööaja mõiste tuleneb töölepinguseadusest ning kui tööandja ja töötaja ei ole kokku leppinud lühemas tööajas (osaline tööaeg), siis eeldatakse töölepinguseaduse § 43 lõike 1 kohaselt, et töötajata töötab 40 tundi seitsmepäevase ajavahemiku jooksul (täistööaeg). Lisaks on tööleping on ainuke võlaõiguslik leping, kus peab tulenevalt seadusest olema kindlasti sätestatud aeg, millal töötaja täidab kokkulepitud tööülesandeid ehk tööaeg. Teiste lepingute puhul on oluline saavutada lepingus sätestatud nõuetele vastav töö ettenähtud tähtajaks. Töösuhte näol on alati tegu tasulise lepinguga, st töötaja peab saama töötasuna vähemalt kehtestatud miinimumtasu (praegu täistööaja puhul 390 eurot kuus). Lisaks seadusest tulenevale alampalgale on töötaja kaitseks erinevad töö- ja puhkeaja nõuded ning lisatasu öötöö ja ületunnitöö puhul.

Tulenevalt eespool kirjeldatud asjaoludest ja töökoha loomise sisulisest mõttest ning meetme 6.4 üldeesmärgist määratletakse töötaja mõiste töölepingu seaduse kaudu. Lisaks on uue töökoha loomise juures tähtis ka see, et see tuleb määruse nr 25 § 16 lõike 3 punkti 9 kohaselt luua asukohta ehk maapiirkonda, kus toetuse abil tehtav tegevus ellu viiakse. Eelnimetatud nõue tagab selle, et toetuse abil tehtav investeering avaldab mõju just maapiirkonna tööhõivele tulenevalt MAKi meetme 6.4 eesmärgist. Uueks töökohaks ei loeta teise äriühingu või selle osa omandamise või ülevõtmise teel lisandunud töökohti. Tulenevalt MAKi meetme 6.4 eesmärgist, milleks on sobivate ja atraktiivsete töökohtade loomise soodustamine, ning hindamiskriteeriumist, millega antakse läbi töökohtade loomise märkimisväärne eelis, on uute töökohtade loomise juures oluliseks aspektiks ka töötajate arvu kasv toetust saanud ettevõtja ettevõttes. See tähendab seda, et kui ettevõtja loob investeeringu tulemusel töökoha ja täidab selle töötajaga, ei tohi töötajate arv ettevõttes samal ajal kahaneda ega samaks jääda, vaid peab kasvama, et tagada positiivne mõju maapiirkonna tööhõivele.

Eelnõu punktiga 62 sätestatakse, et hiljemalt viimaste investeeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamise ajal peab ehitusregistris olema ehitise kasutusluba või kasutusteatis, kui see on ehitusseadustiku kohaselt nõutav. Ehitise kasutusloa või kasutusteatisega tõendatakse, et valminud ehitise või selle osa vastab ehitise kohta ettenähtud nõuetele ja seda võib kasutada vastavalt kavandatud kasutamise otstarbele. Kasutusluba või kasutusteatis võimaldab tagada, et investeeringuobjekti hakatakse kasutama sihtotstarbeliselt.

Eelnõu punktidega 63–68 ning 70 ja 71 sätestatud muudatustega täpsustatakse ja täiendatakse investeeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamise (määruse nr 25 § 17) ning enne kulutuste tegemist toetuse väljamaksmise sätteid (määruse nr 25 § 19). Muudatused tulenevad asjaolust, et toetuse taotluste vastuvõtmine ja ka toetuse väljamaksmiseks maksetaotluse esitamine hakkab toimuma edaspidi PRIA e-teenuse keskkonna kaudu. See tähendab, et edaspidi toimub toetuse taotlemine ja investeeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamine vaid nimetatud veebikeskkonna kaudu. Arvestades asjaolu, et liisinguga investeeringuobjekti rahastamise viis muutus ja sellest tulenevalt suurenes ka investeeringu tegemist tõendavate dokumentide esitamise korra arv, kehtestatakse muudatusega nimetatud dokumentide esitamise korra arvuline piirang ja sätestatakse, et investeeringu tegemist tõendavaid dokumente saab ühe taotluse kohta esitada kokku kuni 20 korda. Eelnõu punktis 64 sätestatud muudatusega lisatakse dokument, millega tõendatakse, et rändkauplus on ostetud toetuse saaja omandisse. Sellest tulenevalt peab toetuse saaja PRIAle esitama koos maksetaotlusega ärakirja mootorsõiduki registreerimistunnistusest, mis tõendab, et rändkauplus on ostetud toetuse saaja omandisse.

Eelnõu punktis 69 sätestatud muudatusega täpsustatakse toetuse maksmise ja toetuse maksmisest keeldumise sätet (määruse nr 25 § 18). Nimetatud muudatus on tingitud liisinguga investeeringu rahastamise viisi muudatusest (eelnõu punkt 26). Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse nr 1306/2013 artikli 11 kohaselt makstakse rahastamisega seotud maksed toetuse saajale. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse nr 1303/2013 artikli 2 punkti 10 kohaselt on toetuse saaja tegevuse algatamise või algatamise ja rakendamise eest vastutav eraõiguslik juriidiline isik. Kehtiva määruse nr 25 § 18 lõike 2 alusel makstakse aga liisingu puhul rahastamisega seotud maksed toetuse saaja nimetatud liisinguandjale. Tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse regulatsioonidest ei tohi toetusraha maksta liisingu puhul otse liisinguandjale, vaid toetus tuleb maksta ettevõtjale, kes kavandatava investeeringu tegelikult ellu viib.

Eelnõu punktiga 72 kehtestatakse määruse lisa uues sõnastuses.

Hindamiskriteeriumis nr 1 „Keskustest eemalejäädav ja vähese võimekusega piirkondades tehtavad investeeringud“ olevas klastris 5 viiakse sisse normitehniline parandus. Viiendasse klastrisse kuulub 14 kohaliku omavalitsuse üksust, mitte 16.

Hindamiskriteeriumis nr 2 „Taotleja, kes ei ole saanud ettevõtlike mitmekesistamiseks mittepõllumajanduslikku investeeringutoetust“ täpsustatakse ja sätestatakse, et eelistatakse taotlejat, kelle kohta:

- ei ole MAK 2007–2013 meetme 3.1 „Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas“ ja meetme 1.5 „Metsade majandusliku väärtuse parandamine ja metsandussaadustele lisandväärtuse andmine“ alategevuse „Metsandussaaduste lisandväärtuse andmine“ raames tehtud toetuse maksmise otsust või
- meetme 6.4 raames tehtud taotluse rahuldamise otsust.

Kehtiv kord on rangem, kuna eelistatakse taotlejat, kelle kohta ei ole MAK 2007–2013 meetmete 3.1 ja 1.5 alategevuse raames tehtud taotluse rahuldamise otsust. Kehtiva korra kohaselt ei saa hindepunkte ka selline ettevõtja, kes jättis investeeringu tegemata majanduslangusest tulenevatel asjaoludel. Muudatuse eesmärk on mitte karistada majanduslanguse ajal investeeringu tegemata jätnud ettevõtjaid n-ö topelt – kõigepealt raske majanduslik olukord ja nüüd eelistuse andmata jätmine. Muudatus loob ettevõtjatele senisest soodsamad tingimused.

Hindamiskriteeriumi nr 3 „Taotleja, kelle kavandatav investeeringuobjekt avaldab mõju maapiirkonna tööhõivele“ täpsustusega tagatakse määruse raames sama sätte kohta samade terminite kasutus ning kirjelduse osa viiakse kooskõlla kriteeriumi sisuga ja määruse nr 25 § 16 lõike 3 punktis 9 sätestatuga. Hindamiskriteeriumi kohaselt eelistatakse neid toetuse taotlejaid, kes investeeringu tulemusel kavandavad luua tegevuste raames juurde uusi täistööajaga töökohti tegevuste elluviimise asukohta. Varem puudus hindamiskriteeriumis täpne viide selle kohta, et töökoht tuleb luua tegevuse elluviimise asukohta. Sellesisuline nõue oli sätestatud määruse nr 25 § 16 lõike 3 punktis 1, mille kohaselt on toetuse saaja kohustatud ühe aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest looma tegevuse elluviimise asukohta taotluses esitatud arvu uusi täistööajaga töökohti ja sõlmima töölepingu seaduse § 1 nimetatud töötajaga töölepingu ning tagama, et nimetatud nõuded oleksid täidetud vähemalt kolm aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest. Selguse mõttes lisati asjakohane viide tegevuse elluviimise asukoha kohta ka hindamiskriteeriumi nr 3 kirjeldavasse ossa. Tegevuse elluviimise asukohta töökoha loomise põhimõtte tagab selle, et toetuse abil tehtav investeering avaldab tulenevalt MAKi meetme 6.4 eesmärgist mõju just maapiirkonna tööhõivele.

Hindamiskriteeriumites nr 4 „Bioenergia tootmine“, **5** „Päikese-, vee- ja tuuleenergiast põhinev energia tootmine“ ja **6** „Taotleja, kelle investeeringu maksumuse ja müügitulu suhe tagab toetuse ergutava mõju“ täpsustatakse osakaalude arvutamisel saadud tulemuste kajastamise reegleid. Muudatuse kohaselt kajastatakse asjakohaste näitajate tulemused kaks kohta pärast koma. Arvutatud tulemuste kajastamisel ümardamist ei toimu. Näiteks juhul, kui kogu investeering moodustab ettevõtja toetuse taotlemisele vahetult eelnenud majandusaasta müügitulust 150,9989%, siis asjakohase näitaja tulemus kajastatakse järgmiselt: 150,99%. Muudatus on tingitud asjaolust, et asjakohaste näitajate tulemuste kajastamisel on meetme 6.4 esimese taotlusvooru raames esitatud taotluste menetlemisel tekkinud ebaselgusi ja arusaamatusi. Kehtiva korra järgi olid vahemikud kajastatud täisarvudes (n 25–50; 51–100) ja taotlejatele jäi ebaselgeks, kuhu paigutuvad sellised näitajad nagu 50,99 või 100,89 jne. Sätestades selged põhimõtted näitajate arvutamisel, tagatakse ühene arusaam kõigile osapooltele.

Hindamiskriteeriumites nr 7 „Taotleja, kes vajab investeeringu tegemiseks toetust enam, et tagada toetuse ergutav mõju“ ja **9** „Väiksema müügituluga taotleja“ olevate näitajate puhul on tegemist rahalise väärtustega, mida üldjuhul kajastatakse kaks kohta pärast koma. Meetme 6.4 esimeses taotlusvoorus tekkinud ebaselguste kõrvaldamiseks sätestatakse ka antud näitajate puhul väärtused täpsusega kaks kohta pärast koma. Täisarvuliste näitajate puhul on n-ö hallid alad, st et on ebaselge, kuhu paigutuvad sellised näitajad nagu 20 000,75 või 60 000,99 jne.

Hindamiskriteeriumis nr 8 „Põllumajandustootja puhul taotleja, kes sõltub rohkem põllumajanduslikust ettevõtlusest“ olevad näitajate vahemikud viiakse kooskõlla põllumajandusliku meetme 4.1 asjakohase näitaja vahemikega.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel on võetud aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607), komisjoni määrus (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8), ja komisjoni soovitus (EÜ) nr 361/2003, mis käsitleb mikroettevõtete ning väikese ja keskmise suurusega ettevõtete määratlust (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36–41).

4. Määruse mõjud

Maaeluministri määrus kehtestatakse meetme 6.4 „Investeeringud majandustegevuse mitmekesistamiseks maapiirkonnas mittepõllumajandusliku tegevuse suunas“ paremaks rakendamiseks. Suuremad ja mahukamad muudatused on seotud uue ehitusseadustiku kehtima hakkamisega, liisinguga investeeringu rahastamise viisi muutmisega ning elektroonsele taotlemisele üleminekul. Täpsustavate ja selgitavate muudatuste tegemisel on arvesse võetud maapiirkonnas majandustegevuse mitmekesistamise investeeringutoetuse esimesel taotlemisel ja taotluste menetlemisel ilmnunud ebatäpsusi. Enamik muudatusi on ettevõtjatele positiivse iseloomuga ning loovad ettevõtjatele paremad ja selgemad tingimused toetuse taotlemiseks.

Eelnõu punktis 2 kirjeldatud toetuse taotleja nõuete täitmise kontrollimiseks kasutatavate majandusaastate täpsustamine tagab ettevõtjatele toetuse taotlemiseks paindlikumad tingimused, kuna asjakohased sätted võimaldavad kasutada värskeimaid olemasolevaid andmeid.

Määruses nr 25 läbivalt ja selle lisas selgete põhimõtete sätestamisega osakaalude arvutamisel saadud tulemuste ning erinevate näitajate kajastamisega tagatakse ühene arusaam kõigile osapooltele ja välistatakse ebaselgus, kuhu paigutuvad erinevates vahemikes komakohtadega näitajad – eriti oluline on see lävendnõuete täitmise puhul ja hindamise korral.

Investeeringuobjekti säilitamise ja sihtotstarbelise kasutamise perioodi lühendamine viielt aastalt kolmele tagab maapiirkonda investeerivatele ja seal tegutsevatele mikroettevõtjatele võrdsed tingimused teiste sarnaste toetusmeetmete sihtgruppidega, kus on samuti ette nähtud, et mikroettevõtjad peavad tagama tegevuse kestuse ja kasutama investeeringuobjekti sihipäraselt vähemalt kolm aastat projekti viimase väljamakse tegemisest arvates. Muudatus mõjutab positiivselt toetuse saaja ettevõtlusvabadust ja PRIA menetluskulusid.

Statsionaarse masina ja seadme mõiste ümbersõnastamisega viiakse nimetatud toetatav tegevus vastavusse algse mõtte ja eesmärgiga, milleks oli see, et toetatavaks tegevuseks ei ole liikurmasinad ja traktorid ning muud sõidu- ja veovahendid. Muudatusega tagatakse selge arusaam nimetatud toetatava tegevuse kohta ja välistatakse olukorrad.

Muudatusega tehakse võimalikuks investeerida toiduainete või joogi tootmisesse, aga seda ainult siis, kui tootmise tulemuseks on Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisaga hõlmamata toode. Muudatuse tulemusena saavad maapiirkonnas tegutsevad ettevõtjad mitmekesistada oma tegevust toiduainete ja joogi tootmise valdkonnas. Seega mitmekesistub maapiirkonna majandustegevus, seda eriti just järgmiste tegevuste, teenuste ja ettevõtjate osas: restoranid, kulinaariakauplused, valmistoittootjad ja pakuvad külapoed ning muud ettevõtjad, kes mitmekesistavad oma tegevust põllumajandustoodetest või mittepõllumajandustoodetest Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisaga hõlmamata toodete töötlemise ja turustamise valdkonnas. Eesti Maaülikooli tehtud uuringu „Maapiirkonna ettevõtjate olukord, arengutrendid ning toetusvajadus“ kohaselt on maapiirkond seda mitmekesisem, mida arenum on piirkonna ettevõtetus, pakkudes töövõimalusi erinevatele sotsiaalsetele gruppidele ja parandades teenuste kättesaadavust ka teistele ettevõtjatele. Mitmekesine ettevõtetus pakub ka rohkem koostöövõimalusi ning põllumajandusettevõtjate tegevuse mitmekesistamise ja sekundaarsektori arendamise kaudu on võimalik suurendada võimalike uute töökohtade arvu, et vähendada noorte spetsialistide ja perede väljarännet linnadesse, ning luua võimalused hõivata põllumajandusliku tootmise tõhusamaks muutmise käigus vabanevat tööjõudu võimalikult palju mittepõllumajandusliku tegevusega.

Taotlejale negatiivset mõju avaldavaks muudatuseks on liisingu kui abikõlbliku investeeringu rahastamise viisi kasutuspõhimõtte muutumine. Nimetatud muudatus võib põhjustada toetuse saajale suuremaid intressikulusid, kuna enam ei vähendata liisinguperioodi alguses investeeringuobjekti maksumust toetuse võrra viivitamata, sest toetuse maksmine toimub kogu liisinguperioodi jooksul. Seoses liisingu korral esitatavate kuludokumentide arvu kasvuga võivad suurened ka PRIA menetluskulud. Kui arvestada ka elektroonse menetlusega kaasnevat menetlustoimingute lihtsustamist, siis menetluskulud tervikuna tõenäoliselt oluliselt ei suurene.

Toetuse määra osas tehtavad muudatused toovad põllumajandustootjatele kaasa senisest paremad võimalused meetme raames toetust taotleda. Kui põllumajanduslikes meetmete puhul on üldjuhul toetuse määr kuni 40% abikõlblikest kuludest, siis mitmekesistamise meetme 6.4 raames on muudatuse tulemusena võimalik põllumajandustootjatel toetust taotleda 50% ulatuses toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest. Muudatuse tulemusena oodatakse, et põllumajandustootjate huvi meetme vastu suureneb ja nad on aktiivsemad oma senise põllumajandusliku tegevuse mitmekesistamisel mittepõllumajandusliku tegevuse suunas.

Oluliseks mahukaks ja positiivset mõju avaldavaks muudatuseks on elektroonsele taotlemisele üleminek. Tulenevalt elektroonsele taotlemisele üleminekust ei pea taotleja enam koos avaldusega esitama niivõrd palju lisadokumente, kuna asjakohastes dokumentides kajastatavad andmed muutuvad muudatuse tulemusel avalduse osaks ja nende andmete edastamine ja kajastamine koos avaldusega muutub lihtsamaks. Muudatus lihtsustab ühest küljest toetuse taotlemise protseduuri, kuid teisest küljest vähendab toetuse taotlemiseks avalduse esitamise võimalusi (jääb vaid elektroonne taotlemine). Elektroonne taotlemine aitab kaasa taotluste kiirema ja ressursitõhusama menetlemisüsteemi rakendamisele. Taotluste tõhusam

menetlemine ja erinevate protsesside lihtsustamine on nii menetlejate, toetuse saajate kui ka õigusloojate huvides. Tänu elektroonsele taotlemisele lüheneb taotluste menetlemise aeg 100 tööpäevalt 70le.

Alates 1. jaanuarist 2017 rakendatakse käibemaksukohustuslike FIE-de müügitulu kontrollimisel võimalikult samaseid tingimusi olenemata nende raamatupidamise arvestuse meetodist. Muudatus puudutab peamiselt raamatupidamise seaduse kohaselt kassapõhist raamatupidamise arvestust pidavaid FIE-sid, kes on käibemaksuseaduse § 3 lõike 1 või 2 tähenduses käibemaksukohustuslased. Kui seni kontrolliti nimetatud ettevõtjate puhul müügitulu kohta kehtestatud nõuete täitmist nende tuludeklaratsiooni vormil E olevate andmete alusel, siis edaspidi kontrollitakse nimetatud nõuete täitmist käibedeklaratsioonide (käibemaksuseaduse § 27 tähenduses) alusel. Kuna tegemist on muudatusega, mis võib muuta toetuse taotlejate nõuetele vastavust (ettevõtja, kelle müügitulu koos käibemaksuga seni ületas lävendnõuded, ei pruugi tulevikus lävendnõuetele enam vastata), siis jõustuvad kavandatud sätted tulenevalt eelnõu §-st 2 alates 1. jaanuarist 2017. See tähendab, et 2016. aastal toimivas või toimuvates taotlusvoorudes kontrollitakse kassapõhist raamatupidamise arvestust pidavate füüsilisest isikust ettevõtjate müügitulu seni kehtinud korras ehk nende tuludeklaratsiooni vormi E andmete alusel.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulusid. Taotluste elektroonseks esitamiseks vajaliku süsteemi loomise kulud on kantud MAKi tehnilise abi vahenditest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning Rahandusministeeriumile õigusaktide eelnõude elektroonilise kooskõlastamise infosüsteemi EIS kaudu ja arvamuse esitamiseks MAKi seirekomisjoni liikmetele. Eelnõu on koostatud koostöös PRIAga.

Rahandusministeerium kooskõlastas eelnõu vaikimisi märkusteta. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium edastas tähelepanekud e-maili teel. Ettepanekuid esitasid ka PRIA, MTÜ Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon EVEA, MTÜ Eesti Maaturism ja maatööstluse valdkonna konsulent.

Märkused ja ettepanekud ning nendega arvestamine ning mitteametamine on esitatud seletuskirja lisas.

(allkirjastatud digitaalselt)

Illar Lemetti
Kantsler